

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY

Vol. LXXX

Kaina 35 c.

KETVIRTADIENIS - THURSDAY, BIRŽELIS - JUNE 22, 1989

Nr. 121

LAISVOJO PASAULIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS

4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629

TELEFONAS (312) 585-9500-1-2-3

LKB Kronika, Nr. 80

(Tęsinys)

Pareiškimai ir protestai

TSKP CK Generaliniam Sekretoriui M. Gorbačioviui

Eina nuo 1972 metų,
Perskaitęs duok kitam!
Jei gali, padaugink!

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
Vilkiškių vyskupijos dvasininkų

PAREIŠKIMAS

(Tęsinys)

3. Organizacinėje visuomeninėje srityje tikintiesiems turi būti suteiktos tokios pat teisės, kokias turi ateistai, būtent:

— leidžiama veikti tikinčiųjų sąjūdžiams bei draugijoms, tarnaujančiom religinio gyvenimo bei visuomenės dorovės kėlimui (pvz. katalikiškam blaivybės sąjūdžiui, labdaros šalpos draugijoms);

— leidžiama Katalikų Bažnyčios atstovams laisvai naudotis masinės informacijos priemonėmis tikėjimui skleisti ir moralei ugdyti;

— netrukdoma tikintiesiems išsispausdinti tiek ir tokių religinių knygų bei laikraščių, kiek ir kokių jie pageidauja.

Tikimės, kad šiais persitvarkymo ir demokratizacijos laikais, siekiant visuotinio teisingumo ir tiesos (o šias pastangas palaikome ir mes — tikintieji), konstitucinis visų piliečių, tikinčių ir netikinčių, lygiateisiškumo principas, kurio laikytis TSRS Vyriausybė yra įsipareigojusi, pasirašydama SNO Zmogaus Teisių Deklaraciją bei Helsinkio pasitarimų baigiamąjį aktą, pagaliau bus realizuotas.

Pasirašė: kun. P. Adomaitis, Gerdašiai, kun. J. Alesius, Leipalingis, kun. G. Bulevičius, A. Panemunė, kun. V. Bobinas, Išlaužas, kun. V. Česna, Skriaudžiai, kun. P. Dumbliauskas, Tabariškės, kun. V. Radevičius, Šlienava, kun. V. Rudzinskas, Rudamina, kun. K. Skučas, Veiveriai, kun. Ž. Štepanauskas, Lazdijai, kun. J. Sventickas, Seirijai, kun. P. Vagneris, Zapyškis, kun. J. Užupis, Prienai, kun. A. Žukauskas, Prienai.

Kaunas, 1988.08.03.

V LPS Seimo sesijos rezolucija

Lenkų ir Lietuvos pilietybės klausimu

Vilnius. 1989 m. birželio 18 d. (SIA) — Penktajame Lietuvos Persitvarkymo seime buvo lenkų santykių klausimu ir Lietuvos pilietybės įstatymo reikalui priimta rezolucija. Štai jos tekstas.

Aptaręs pertvarkos nacionalines problemas Lietuvoje, LTS seimas konstatuoja, kad naujieji nacionaliniai procesai reikalauja papildomai ir sustiprinto dėmesio.

Seimas mano, kad visų teorinių ir praktinių sprendimų nacionaliniais klausimais pagrindu lieka Lietuvos tautinės valstybės koncepcija, pagal kurią visų tautų santykius reguliuoja Lietuvos pilietybės institutas, t.y. visos tautybės integruojasi į Lietuvos valstybės kūrimą kaip lygiateisiai piliečiai, kurie naudojasi visomis įstatymo užtikrintomis kultūrinėmis autonomijos teisėmis.

Svarbiausi šios dienos uždaviniai yra šie:

1) Lietuvos lenkų visuomenė, atsisakydama išsūkio Respublikos valdžios ir gyventojų dau-

gumos atžvilgiu, imasi iniciatyvos atsukti formaliai paskelbtas autonomines apylinkes; tuo būtų pademonstruotas Lietuvos lenkų apsisprendimas eiti kartu su lietuvių tauta į nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimą;

2) Sąjūdis kartu su Lietuvos TSR Aukščiausiąja Taryba parengia ir priima Lietuvos pilietybės įstatymą ir Lietuvos tautinių mažumų kultūrinės autonomijos įstatymą;

3) Speciali Sąjūdžio komisija parengia nacionalinių klausimų sprendimo programą ir pateikia ją svarstyti sekančiai LPS Seimo sesijai.

V LPS seimo sesijos pirmininkai: V. Aliulis, E. Jarašiūnas.

Siūlo kalėjimo bausmę

Washingtonas. — Specialus Teisingumo departamento prokuroras Lawrence Walsh patarė teisėjui Gerhard Gessell nuteisti pulk. Oliver North kalėjimo bausme už Irano-Contras byloje jam rastus tris kaltinimus. Prokuroras sakė, kad Oliver North yra vertas tokios bausmės, kadangi jis visai neparengęs gailėsčio už savo nusikaltimus. Jo teismas bus šį penktadienį. Jam didžiausia bausmė gali būti 10 m. kalėjimo ir 750,000 dol. pinigine pabauda. Pulk. North buvo Baltųjų rūmų Saugumo tarybos narys ir padėjo Nikaragvos laisvės kovotojams, pervesdamas gautą pelną už ginklų pardavimą Iranui į Nikaragvos laisvės kovotojų fondą.

Leningrade Liaudies frontas

Leningradas. — Birželio 17 d. čia įvyko steigiamasis Leningrado Liaudies fronto suvažiavimas, kuris truko dvi dienas. Suvažiavime dalyvavo 650 delegatų iš įvairių Leningrado politinių, visuomeninių, kultūrinių grupuočių bei organizacijų. Suvažiavimas priėmė LF įstatus, programą, deklaraciją, išrinko vadovaujantį organą.

Viena detalė iš paskutinių demonstracijų Lietuvoje, reikalaujant išvesti okupanto kariuomenę. Nuotraka (SIA) Andriaus Petrulevičiaus

Europos Parlamento rinkimai

Bruselis. AP žinių agentūra praneša, jog praėjusių sekmadienį Europos parlamente rinkimus dvylikoje valstybių laimėjo socialistai ir žalieji, o Vakarų Vokietijoje dešinieji ekstremistai. Socialistai rinkimuose iš viso laimėjo 188 vietas ir bus didžiausia grupė 518 narių parlamente, kai susirinks Strassboure, Prancūzijoje.

Žalieji, kurie dažnai balsuoja su socialistais, laimėjo dar 17 vietų ir iš viso dabar turės 37 vietas. Nežiūrint, kad komunistai pralaimėjo 7 vietas, jie vis tiek turės 41 vietą ir kartu su trimis kairiojo sparno partijomis sudarys parlamente daugumą iš 260 narių.

Idomu, kad Vakarų Vokietijos Respublikonų partija, kuriai vadovauja Franz Schoenhuber, buvęs SS kareivis, laimėjo 23 vietas. Jis savo propagandinėse kalbose pasisakė už užsieniečių darbininkų sumažinimą. Europos parlamente jo partija bendraus su panašia Prancūzijos Tautinio Fronto partija, kuri turi 10 vietų, o taip pat ir su Italijos dešiniaisiais, kurie turi 4 vietas.

Labiausiai pralaimėjo Britanijos premjers Thatcher konservatoriai, kurie prarado 13 vietų. Britų Darbo partija dabar turės 45 vietas, o Thatcher konservatoriai 32 vietas. Tai pirmas jos pralaimėjimas, kai ji perėmė Anglijos vairą į savo rankas. Europos parlamento rinkimai

Nepranešama aiškiai, kiek ir kokios partijos laimėjo Ispanijoje, Danijoje, Olandijoje, Liuksemburge, Airijoje, Belgijoje, Graikijoje, Portugalijoje, Italijoje ir Prancūzijoje, bet manoma, kad socialistai ir žalieji gavo daugiau balsų.

Plečia ryšius su vakarais

Londonas. — Lenkijos komunistų vyriausybės vadovas gen. W. Jaruzelskis, po pasitarimų su Britanijos premjere M. Thatcher, pasakė, kad Lenkijos ryšiai su Vakarų pasauliu stiprėja. Tai buvo pirmas lenkų vyriausybės atstovo vizitas Britanijoje po II Pasaulinio karo. Thatcher pažadėjusi padėti sumažinti skolas, kai Lenkijoje bus įvesta demokratinė vyriausybė. Gen. Jaruzelskis pasakė spaudai, jog Thatcher pažadėjusi remti, kad Lenkija būtų priimta į Europos Bendruomenę. Vėliau yra numatyti Jaruzelskio kiti pasitarimai su prez. Bushu, kancleriu Kohl ir prez. Mitterrand.

Moldavai svarsto 1939 m. protokolus

Kišiniovai. — Birželio 18 d. čia įvyko Moldavijos TSR istorikų suvažiavimas. Dalyvavo apie 200 žmonių. Suvažiavime buvo įsteigta Moldavijos istorikų asociacija. Buvo svarstomas Ribbentropo-Molotovo paktas, jo slaptieji protokolai, pakto pasirašymo priežastys ir pasekmės.

TRUMPAI IŠ VISUR

— Vatikanas, kaip praneša AP žinių agentūra, sudarė finansinę tarybą iš pasauliečių, kurie tvarkys Vatikano valstybės finansus. Į šią tarybą įeina finansininkai ir bankininkai — po vieną iš Amerikos, Italijos, Ispanijos, Šveicarijos ir Vokietijos. Jie patys išsirinks tarybos direktorių ir jo pavaduotoją. Nuo 1969 m. Vatikano finansus tvarkė arkivysk. Paulius Marcinkus, kuriam jau 67 metai amžiaus. Jis pasilieka dirbti Vatikane gubernatoriaus pareigose.

— Washingtono prez. G. Bushas, kuris kritikuojamas, kad nėra pakankamai griežtas Kinijos komunistų atžvilgiu, įsakė nutraukti aukštųjų valstybės pareigūnų vedamus pasitarimus su Kinijos vyriausybe. Taip pat paprašė, kad kinai donotų bauses savo studentams, kurie kovojo už demokratiją. Nežiūrint, valdžia vakar sušaudė tris studentus.

— Lyric Operos Chicagoje menedžerė Ardis Krainik pranešė metiniame susirinkime ir direktorių pietuose, kad praėjusios sezono nebuvo nuostolių. Lyric praėjusį sezoną pardavė bilietų už 9,5 mil. dol., o aukomis surinko 7,3 mil. dol.

— Kremliuje Sovietų Sąjungos prez. M. Gorbačiovas labai iškilmingai priėmė Irano parlamento prezidentą Hashemi Rafsanjani, kuris kandidatuoja ir į Irano prezidento postą. Tai dramatiškas posūkis Sovietų-Irano santykiuose. Amerika pareiškė protestą, kad Sovietai pažadėjo parduoti daugiau ginklų Iranui.

— Sovietų Sąjungos Vidaus reikalų ministerija pasiuntė kariuomenę į Novy Uzen, Kazakstane, ir įvedė draudžiamąjį laiką, kai ten vėl prasidėjo tautiniai žmonių neramumai, kurių metu žuvo daugiau kaip 50 asmenų.

— Oliver North teismas, turėjęs įvykti šį penktadienį nuketas į liepos 5 d., nes pranešta, kad kai kurie prisiekusieji teisėjai, kurie buvo parinkti šiai Irano-Contra bylos eigai, melavo, sakydami, kad jie nieko nežinojo apie pulkininko bylą, o viena moteris buvo bausta už narkotikus.

— Genevoje Amerikos ir Sovietų delegacijos pradėjo naujus pasitarimus ilgųjų distancijų raketų sumažinimo arba panaikinimo klausimais.

Sąjūdžio Seimo pareiškimas

Dėl Lietuvos valstybingumo atkūrimo raidos

Vilnius. 1989 m. birželio 18 d. — Sąjūdžio Informacijos agentūra praneša, kad tą dieną įvyko V LPS Seimo sesija. Seimas priėmė šį pareiškimą.

1939-40 m. išorinėms jėgoms panaikinus nepriklausomą Lietuvos valstybę, lietuvių tauta priešinosi ir reiškė savo valią nepriklausomai valstybei atkurti.

Paskelbus Tarybų Sąjungoje pertvarką, susidarė sąlygos atsiverti Sąjūdžiui, kurio programoje Lietuvos suvereniteto siekimas laikomas pagrindiniu tikslu.

Sąjūdžio Seimas 1989 m. vasario 16 d. deklaracijoje pabrėžė, kad Lietuvos valstybės, atkurtos 1918 m. vasario 16 d., tarptautinis teisinis pripažinimas tebegalioja ir kad lietuvių tauta niekada nesustatė su nepriklausomybės praradimu. Seimas konstatavo Lietuvos žmonių siekį kurti laisvo tautos apsisprendimo sąlygas ir taikium būdu žengti į valstybinio suvereniteto atstatymą, neapsiribojant daliniais pasiekimais.

TSRS liaudies deputatų rinkimai parodė, kad Lietuvos visuomenė neremia LKP CK tezių apie Lietuvos suverenitetą TSRS sudėtyje.

Pasikeitusioje politinėje situacijoje 1989 m. gegužės 18 d. Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba priėmė deklaraciją, kurioje sakoma, kad:

Gruzinai tik Gruzijoje

Tbilisė. — Praėjusį savaitgalį čia įvyko nesankcionuotas, Gruzijos gelbėjimo komiteto organizuotas mitingas, kuriame dalyvavo apie 2,000 žmonių. Jame pasisakė įvairių politinių, visuomeninių bei kultūrinių Gruzijos organizacijų (Šv. Iljos draugijos, Nacionalinės demokratinės bei Nacionalinės nepriklausomybės partijos, Helsinkio grupės, Nacionalinio teisingumo sąjungos ir kt.) atstovai. Buvo keliamas turkų-mechetų klausimas, aptarinėjamos galimybės grįžti atgal į Gruziją Ferganoje gyvenantiems turkams-mechetams. Ten pat buvo aptariamasis kariuomenės klausimas. Pažymėta, kad vaikai turi tarnauti tik pačioje Gruzijoje, o išimtiniais atvejais — Užkaukazėje arba Pabaltijyje.

Armėnai sveikina Sąjūdį

Vilnius. Birželio 15 d. (SIA) — Šiandien gauta Karabacho judėjimo armėnų komiteto telegrama. Cituojame jos tekstą: „Solidarizuojamės su jumis vertinant Ribbentropo-Molotovo paktą, gedime respublikų aukų, tikime laisva Lietuvos ateitimi, sveikiname Lietuvos deputatus už jų vyriškumą, tikrojo Lietuvos suvereniteto siekimą ir viešą priminimą, kad TSRS — suverenų respublikų sąjunga. Dėkojame Sąjūdžiui ir visai lietuvių tautai už pagalbą žiauriomis Armėnijai minutėmis“.

— Kinijos komunistų policija suėmė 11 studentų, kurie dalyvavo kinų Laisvės statulos pagaminime.

— Lietuvos valstybė 1940 m. buvo prievartai ir neteisėtai prijungta prie Tarybų Sąjungos;

— Lietuvos valstybinis suverenitetas yra akivaizdus lietuvių tautos siekis;

— Lietuvos Tarybų Rusijos 1920 m. liepos 12 d. sutartis nederinanti, ir tik ji nustato Lietuvos santykį su TSRS.

Prasideda valstybės atkūrimas. Seimas mano, kad okupacijos ir aneksijos padariniams panaikinti būtina:

— paskelbti 1940 m. Liaudies seimo rinkimus neteisėtais, o jo nutarimus — negaliojančiais;

— paruošti įstatymą dėl TSRS kariuomenės laikino buvimo Lietuvos teritorijoje sutartinių sąlygų;

— pradėti derybas su TSRS dėl jos kariuomenės palapsnio išvedimo iš Lietuvos;

— sušaukti visų Lietuvos politinių jėgų pasitarimą, skirtą aptarti klausimui, kaip, išlaikant stabilią Lietuvos politinę situaciją, atkurti nepriklausomą valstybę.

V LPS seimo sesijos pirmininkai: V. Aliulis, E. Jarašiūnas.

„Sovietų Sąjunga — Didžioji Rusija“

Stockholmas. — Eltos pranešimu, per pastaruosius metus „Gimtojo krašto“ redaktorius Algimantas Čekuolis toli nuėjo. Pernai dar teisingas Lietuvos okupaciją, šįmet jis taip kalbėjo Stockholmo dienraščiui „Dagens Nyheter“ (1989.II.20) korespondentui: „Mes sakome, kad 1939-40 m. įvykiai Pabaltijo šalyse buvo agresijos aktas. Tai buvo paktas tarp dviejų banditų, Hitlerio ir Stalino, prie aneksijos privedusių okupacija. Viskas įvyko prieš žmonių valią. Mes kalbame apie masines deportacijas ir apie Arktiniame Okeane įsteigtą „Auschwitzą“. Ir jei mes sakome, kad tai buvo okupacija, tada mes, komunistai, turime klausti savęs, kas mes esame: komunistai ar kvailingai? Jei mes esame atviri, mes turime prisipažinti, kad ši dilema egzistuoja ir išeikoti išiesit“.

Cekuolis tvirtino, kad Sovietų Sąjunga turi būti pakeista į federaciją. Pasak jo, „šiandien Sovietų Sąjunga iš tikrųjų yra Didžioji Rusija. Mūsų vyriausybė nėra mūsų. Mūsų Centro komitetas nėra mūsų, bet yra Maskvos liokajai“. Čekuolis perspėjo, kad jeigu Sovietų Sąjunga nebus pakeista į „suverenų“ valstybių federaciją ir jei tebus sudaryta „kosmetiška“ federacija, tada „nebebus imanoma sulaukyti tautos. Tada žmonės pareikalaus, kad Lietuva atsiskirtų nuo sąjungos“.

KALENDORIUS

Birželio 22 d.: Kaributas, Laimutė, Inocentas, Paulinas, Sudargas.

Birželio 23 d.: Zenonas, Arvydas, Vanda, Vaida, Agripina.

ORAS CHICAGOJE

Saulė teka 5:16, leidžiasi 8:29. Temperatūra dieną 85 l., naktį 65 l.

A.A. DIPL. INŽ. PAULIŲ VARĮ- VAREKOJŲ ATSISVEIKINANT

Šių metų sausio 21 dieną Santa Monikoj, Cal. sustojo plakusi inž. Pauliaus Vario-Varekojo širdis.

Paulius gimė 1899 m. birželio 2 d. Mažuliško vienkienyje, Panemunės valsčiuje, Rokiškio apskrityje, stambesnio ūkininko šešių vaikų šeimoje. Prieš pat pirmąjį pasaulinį karą jis baigė pradžios mokyklą (tada rusų kalba) ir stipriai išjungė į ūkio darbus, nes jo trys vyresni broliai buvo pašaukti karinėn tarnybon.

Nors ir žemės ūkio darbus dirbdamas, poilsį praleisdavo prie knygų ir pats mokėsi spręsti aritmetikos uždavinius. Kai, karui pasibaigus, jo broliai sugrįžo, jis tyliai, net kaimynams nieko nepasakęs, išvyko į Rokiškį ir vos tik pusmetį privačiai pasirašęs, įstojo į gimnazijos IV klasę.

Jau subrendusių metų sėdusiam į gimnazijos suolą, Pauliui buvo labai sunku prisitaikyti. Jam net atrodė, kad padarė klaidą, nepaklauses tėvo, kuris sakęs jam, kad, tokio suaugusio amžiaus sulaukus, negalima pradėti mokytis. Tačiau, praėjus metams, jau apspirato, išjungė į gimnazistų organizacijas ir šaulius ir pradėjo duoti pamokas kitiems, tap užsidirbdamas pinigų, kad galėtų apmokėti mokslą gimnazijoje.

Paulius išvyko į Kauną ir įstojo į Lietuvos universiteto Technikos fakultetą. Ieškodamas Kaune darbo, turėdamas kapeliono rekomendaciją, jis gavo istaigos vedėjo darbą Šviesos spaustuvėje.

Po trejų metų studijų, palankių sąlygų dėka jis išvyko į Vieną, Austrijoje, valdžios stipendininku. 1935 metais jis baigė aukštąjį kultūrtechnikos-hidrotechnikos mokslą inžinieriaus laipsniu. Studijuodamas jis buvo labai aktyviai išjungęs į studentų organizacinę veiklą. Apie trejus metus jis buvo Lietuvos Studentų draugijos Vienoje pirmininkas. Tuo metu Vienoje kūrėsi pirmasis Lietuvos konsulas. Vėliau jis buvo ir korporacijos Neo-Lithuania pirmininku.

1931 m., atostogų metu Lietuvoje, vedė Vienoje susipažintą Kunigundą Stanaitytę. Baigęs mokslus Vienoje, Varis ypatingu keliu grįžo Lietuvon. Aplankė motinos brolių dekaną kun. P. Šepetį, kurio parapija buvo Turgeliuose, lenkų okupuoto Vilniaus apygardoje.

Grįžęs Lietuvon, Paulius dirbo Susisiekimo ministerijoje, kur ėjo Rusnės vandens kelių rajono viršininko pareigas. Ten bedirbdamas išjungė į Klaipėdos lietuvių organizacinę ir politinę veiklą. Rinkimų metu

jis buvo kandidatas į Klaipėdos krašto seimelį, pirmininkavo suvažiavimui Klaipėdoje, kai buvo priimti nutarimai prieš svastikos iškėlimą ir lietuviškos vėliavos šalinimą.

Jam dirbant vandens kelių valdyboje, 1937 metais Lietuva buvo pakviesta dalyvauti tarptautinėje vidaus laivininkystės konferencijoje Duesseldorfe Vokietijoje. Į konferenciją buvo paskirti du atstovai: inž. K. Rimkus ir inž. P. Varekojis. Dėl Sasso-Neumanno bylos tuo metu Lietuvos ir Vokietijos santykiai buvo labai pablogėję. Nors konferencija buvo profesionalų – vandens kelių žinovų suvažiavimas, bet gi Vokietijos atstovai aiškiai demonstravo karinį pasirengimą.

Vokiečiams užėmus Klaipėdos kraštą, inž. Varis buvo paliktas dar apie mėnesį savo vietoje, tvarkyti Rusnės vandens kelių rajono ir Klaipėdos uosto perdavimo formalumus. Nemaža turto jam pavyko „išsiderėti“ iš vokiečių ir pervežti į Kauną, įskaitant ir masyvų, menišką metalinį Vytį nuo Tilžės tilto.

Sugrįžęs iš Rusnės į Kauną 1938 m., jis buvo priskirtas prie Finansų ministerijos ir ėjo Šventosios pajūrio viršininko pareigas. Tuo metu svarbiausias uždavinys buvo Šventosios uosto statyba ir pajūrio išplėtimas.

Rusams okupavus Lietuvą, vandens kelių valdybos istaigų pavadinimai susimaišė ir nebebuvo aišku, kas kokį darbą moka ar gali dirbti. Tada inž. Varis buvo paskirtas į Kudirkos Naumiestį vadovauti išgriautos užtvankos atstatymui. Naujoje darbotvietėje techniškos problemos maišėsi su politiniais aspektais.

Vokiečių frontui pairus, inž. Varis su šeima pasitraukė Vokietijon ir apsisusto arti Hanoverio Uchtės stovykloje. Inž. Paulius Varis-Varekojis veikliai dalyvavo stovykliniame gyvenime, užimdamas valdanco ir pavaldinio įvairius postus. Pagaliau, atlikęs, jo žodžiais, „visus nedavalygmo eksperimentus“, kaip baigęs aukštąjį mokslą, 1948 m. su lietuvių „kvotos“ viza visai šeimai, žmonai Kunigundai ir dukrai Jinai, gavo leidimą išvažiuoti į JAV. Jis buvo maloniai nustebintas, kai tėvo ūkyje buvusi samdinė piemenukė, vėliau apsigyvenusi Amerikoje, atsiuntė jam „Affidavit of Support“.

Kaip ir visiems išėviams, pirmieji metai naujame krašte buvo nelengvi. Reikėjo dirbti sunkų fizinį darbą tabako fabrike ir tik už poros metų inž. Variui pavyko priėti prie braižytojo lentos. Netrukus būklė pakropo gerojone pusėn. Pradėjus dirbti Fordo bendrovėje Process inžinerijos srityje, po kiek laiko pasiekė specialisto vietą.

Kiek sąlygos leido, inž. Paulius Varis nuolat buvo išjungęs į lietuvių organizacinę veiklą. Pradžioje jam teko būti Balfó vicepirmininku, vėliau – Inžinierių Architektų sąjungos revizijos komisijos pirmininku, Klaipėdos bičiulių būrelio pirmininku ir draugijos Lietuvių namams įsigyti Detroito išdinininku ir pirmininku. Pastarasis pareigas eidamas, inž. Varis pats surinko apie 3,000 dol. Pagaliau, nugalėjęs visokias kliūtis, visų dideliame pasitenkinimui ir džiaugsmui, Lietuvių namai Detroito buvo nupirkti.

Baigęs dirbti ir išėjęs pensijon, inž. Varis apsigyveno Santa Mo-

Gary Šv. Kazimiero mokyklos vadovybė su svečiais gegužės 14 d.

Nuotr. V. Kučo

MOSŲ KOLONIJOSE

Worcester, MA DEIMANTINIS JUBILIEJUS IR SEIMAS

Šiais metais Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų sąjunga švenčia Deimantinį jubiliejų; jis sutampa su 43-čiuoju Seimu ir įvyks Worcester, Massachusetts, kuriame prieš septyniadesimt penkerius metus jaunų idealistių lietuvių buvo pasėta Moterų sąjungos steigimo sėkla.

Steigėjos buvo Antanina Jakaitytė ir Ursulė Jokubauskaitė kurias Dievo Apvaizda suvedė 1913 m. Jos daug svajavo, kalbėjo ir ruošė planus moterų organizacijai. Pagaliau priėjo išvada, kad bus tuščios pastangos mėginti iš jau veikiančių organizacijų statyti kartinį akmenį, kuris būtų pamatai moterų sąjungai. Jos nutarė tokios sąjungos idėją skleisti asmeniškai moterų tarpe ir iš jų kurti naujos organizacijos pradžią. Šis darbas nebuvo lengvas. Patyrė daug

patarimų, skepticizmo, nemalonių ir kitų kliūčių, o kartu ir baimė lydėjo tų idealistių pirmuosius žingsnius. Kaip A. Jakaitytė ir J. Jokubauskaitė Worcesterį darė planus moterų organizacijai, tokios organizacijos reikalą suprato ir Agota Sutkaičiūtė; ji jau trečiame Amerikos Lietuvių Romos Katalikų federacijos seime, įvykusiame 1913 m. birželio mėnesį Pittsburg, Pa., šį klausimą iškėlė referatu, kuriame nurodė reikalingumą tokios moterų organizacijos. 1914 m. jos susilaukė uolius ju reikalams pritarėjo ir užtarėjo kun. F. Kemešio, tuo laiku buvusio „Draugo“ redaktoriaus. Jis ne tik davė vietos savo redaguojamam laikrašty, bet ir pats dažnai rašė ir susirinkimuose aiškino moterų organizacijos steigimo klausimą. Jo patarimai, padaršiniai daugiausia prisidėjo prie energijos palaikymo, kurios sunkiame darbe kartais pristigdavo toms pirmosioms sąjungos iniciatorėms ir pirmosioms sąjungietėms.

A. Jakaitytė ir U. Jokubauskaitė pasiryžo savo kolonijoj padaryti pradžią – organizuoti moterų sąjungą. Atsirado būrelis susipratusių moterų, kurios, nepaisydamos kliūčių, ryžosi būti tuo branduliu – pirmąja kuopa, tačiau Dievo Apvaizda jų planą pasuko kita kryptimi. U. Jokubauskaitė išvyko į Chicago. Viena palikusi A. Jakaitytė nepalankiose sąlygose Worcesterį nepajėgė suorganizuoti moterų sąjungos, tačiau pati idėja nebuvo numarinta.

Visas organizavimo darbas pavestas čikagietėms U. Jokubauskaitė su nauja energija kibo į jį, ir buvo viena iš pirmųjų ALRK Moterų Sąjungos steigėjų. Ji su nedideliu būreliu moterų nutarė 1914 m. gruodžio 13 d. šaukti steigiamąjį seimą Chicagoje. Seime buvo priimtas ir patvirtintas organizacijos vardas – Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų sąjunga. Už tai tebūna garbė ir padėka visoms iniciatorėms, steigėjom, pirmosioms narėms ir veikėjom.

Per septyniadesimt penkerius metus Moterų sąjungos kuopos išsiskleidė po visą Ameriką, nuo Atlanto iki Pacifiko krantų. Jų veikla buvo didelis inašas lietuvių religiniam, tautiniam ir kultūriniam gyvenime. Malda, aukomis ir darbu rėmė lietuviškas parapijas. Savo vaikus ir vaikaičius skatino jų neapleisti, bet nors sekmdieniais atvažiuoti į lietuviškas šv. Mišias.

Sąjungietės neužmiršo ir pavergtos Lietuvos reikalų ir kenčiančių komunistinėje vergijoje sesių ir brolių. Visokiais būdais stengėsi padėti. Sąjungiečių meilė ir šiluma pajuto daugelis atvykusių į JAV po antrojo pasaulinio karo.

M.Z.R.

Nemažas skaičius išjungėme į jų eiles (o jis galėjo būti žymiai didesnis). Nuo tos didžiosios imigracijos bangos praėjo jau 40 metų. Daug kas pasikeitė žmonijos gyvenime. Apraudos skyrus, veikęs septyniadesimt penkerius metus, dėl narių sumažėjimo, negali ilgiau egzistuoti ir per šį seimą jis bus likviduojamas. Daug bendrų idėjų sesių jau iškeliavo į Amžinybę. Kai prieš 40 metų atvykusios papildė Moterų sąjungos eiles, taip laikui nestovint vietoje, vėl susiduriame su ta pačia problema, bet jau kažin, ar kas eiles užpildys? Septyniadesimt penkeri metai gražus amžius žmogaus gyvenime, gražus ir organizacijos. Su pasididžiavimu žvelgiame į praeitį. Gerimės atliktais darbais, o ju, su Dievo pagalba, Moterų sąjungą atliko daug ir gražių. Didžiausia padėka Tau, Viešpatie, už tai. Po septyniadesimt penkerių metų vėl grįžtame atgal į Worcesterį, kuriame gimė Moterų sąjungos steigimo užuomazga, o dabar užversime to viso laikotarpio istoriją ir per šį 43-čiąjį Seimą, kuris sutampa su Sąjungos Deimantiniu jubiliejumi, atversime naują istorijos lapą ir nustatysime ateities darbo gaires.

Atsisioms naujame veiklos horizonte. Pradėsime rašyti naujo laikotarpio istoriją. Lietuvoje vyksta atgimimas. Jau egzistuoja nemažai organizacijų. Lietuvos katalikės moterys rikiuojasi šalia jų. Jos anoje Atlanto pusėje, mes šioje, tiesime vienos kitoms rankas ir bendradarbiausime vedamos tų pačių idėjų. Tenedieka nė viena kuopa nepasiuntusi delegatės į šį istorinį Seimą. Jei nenorit būti delegatė, atvykite kaip viešnia. Visos kartu atšversime Deimantinį jubiliejų, kartu švėsime, nes 100 metų Sąjungos sukakties minėjimo tikrai ne visos sulauksime.

SEIMAS

Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų sąjungos Seimas įvyks rugpjūčio 9-12 dienomis Best Western-Centrum Inn, Worcester, Massachusetts. Visų laukia 5-toji kuopa, o seimo rengimo komitetas dirba „išsiujuose“, kad delegatės būtų viskuo aprūpintos ir patenkintos.

Penktadienį pietų aplankysime Marijos Nekalto Prasidėjimo seselių vienuolyną, Matulaičio vardo senelių namus, „Alkos“ muziejų ir daug kitų grožybių ir kultūrinių vertybių pamatysite. Vienuolyną supanti graži gamta leis Jums užmiršti didmiesčių triukšmą ir dulkes – atsigaivinsite dvasiniai ir fiziniai.

Seimas baigsis šeštadienį. Šv. Mišios 5 val. p.p. Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje. Po Mišių Maironio Parke Sąjungos Deimantinio jubiliejaus minėjimas, vaišės, sveikinimai, programa. Pradžią 7 val. vak.

Į šį Jubiliejiaus minėjimą kviečiame ne tik mūsų, bet ir aplin-

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY (USPS-161000)

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of Legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL.

Subscription Rates: \$70.00. Foreign countries \$70.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas - 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaittyto adreso, gavus iš jo mokestį, atzīmima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	½ metų	3 mėn.
U.S.A.	\$70.00	\$40.00	\$25.00
Kanadoje (U.S.A. dol.)	\$70.00	\$40.00	\$25.00
Užsienyje (U.S.A. dol.)	\$70.00	\$40.00	\$25.00
Savaitinis (Šešt. pried)	\$40.00	\$25.00	

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nuo 8:30 iki 12:00.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00; šeštadieniais nedirba.

• Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nesnaudotų straipsnių nesaugo. Juos grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį netaisako. Skelbimų kainos prisiunčiamas gavus prašymą.

kinų vietovių lietuvius atsilankyti ir pabendrauti su sąjungietėmis. Jos ir mūsų kolonijoje yra įdėjusios daug gražaus darbo, o šiuo laiku, kada daugelis organizacijų jau yra „išmirusios“, Moterų sąjunga dar vis dalyvauja su savo vėliava visose šventėse, minėjimuose ir, reikalui esant, prisideda darbu. Tad neužmirškime jų.

Seimo rengimo komitetas: Sąjungos pirmininkė A. Shum-

way, P. Hassett komiteto pirmininkė. A. Miller – pavaduotoja. E. Alavošienė, H. Banis, O. Pučilauskaitė, O. Kildišienė, M. Lapinskienė, M. Duggan, E. Rudienė, J. Miliauskienė.

J.M.

DR. LINAS A. SIDRYS
AKIŲ LIGOS, CHIRURGIJA
2636 W. 71st Street
Susitarimui: treč., ketv., šešt.
436-5566

DR. VIJAY BAJAJ, M.D., S.C.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ – VIDAUS LIGOS
IR ODOS CHIRURGIJA
(Augliai nuimami kabinete)
Priklauso Holy Cross ir Christ ligoninėms
2434 W. 71 Street, Chicago
Tel. 434-5848 (veikia 24 val.)
Pirm., antr., ketv., penkt. nuo 12 iki 6 v.v.

Ofs. 735-4477;
Rez. 246-0067; arba 246-6581
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ – NERVŲ IR
EMOCINES LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ – AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St.
Tel. 422-0101
Valandos pagal susitarimą

DR. ALGIRDAS KAVALIŪNAS
Specialybė: vidaus ir kraujos ligos
Nechirurginis išsiplėtusių venų
ir hemoroidų gydymas
5540 S. Pulaski Road. Tel. 585-2802
Valandos pagal susitarimą
Penkt., antr., ketv. ir penkt.
Reikalui esant atvažiuoju ir į namus

DR. JOVITA KERELIS
Dantų Gydytoja
2659 W. 59th St., Chicago, IL
Tel. 476-2112
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL.
Tel. 598-8101
Val. pagal susitarimą

DR. VILJA R. KERELYTĖ
CHIROPRAKTIKA
— Amber Chiropractic —
5522 S. Wolf Rd.
Western Springs, IL
246-4000
Valandos pagal susitarimą
Tel. kabineto ir buto: Olympic 2-4150

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1 iki 8 val. vak.
išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. popiet

DR. PETRAS V. KISIELIUS
DR. EUGENE McENERY
DR. JAMES BURDEN
INKSTŲ, PŪSLĖS IR PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
155 N. Michigan Ave., Suite 324 ir
5635 S. Pulaski Rd., Chicago, IL
Tel. 585-2980 (veikia 24 val.)
Valandos pagal susitarimą

DR. IRENA KURAS
KŪDKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
3200 W. 81st Street
Kabineto tel. RE 7-1168;
Rezid. 385-4811

Dr. Tumasonio kabineta perėmė
DR. S. LAL
SPECIALYBĖ – VIDAUS LIGOS
2454 W. 71st Street
434-2123
Pirm. 2-7. Antr. ir
ketv. 9-12. Penkt. 2-7

Kab. tel. LU 5-0348; Rez. PR 9-5533
DR. FRANCIS MAŽEIKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4255 W. 63rd St.
Val. pagal susitarimą; pirm. ir ketv. 12-4
6-9; antr. 12-6; penkt. 10-12; 1-6.

Kab. tel. 471-3300; rez. 442-8297
VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.,
Chicago, IL. 60652
Pirm., antr., ketv. ir penkt.
pagal susitarimą

Cardiac Diagnosis, Ltd.
Marquette Medical Building
6132 S. Kedzie
Chicago, IL. 60629
Tel. 436-7700

RINGAUDAS NEMICKAS, M.D.
S. PRASAD TUMMALA, M.D.
SURENDER KUMAR, M.D.
Širdies ir Kraujagyslių Ligos
Valandos pagal susitarimą

Namų 584-5527
DR. ALGIS PAULIUS
ORTOPEDINES LIGOS
"CHIRURGIJA"
6132 S. Kedzie, Chicago, Ill.
Tel. 925-2670
1185 Dundee Ave., Elgin, Ill. 60120
Tel. 742-0255
Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL.
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
„Contact lenses“
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

Dr. Tumasonio kabineta perėmė
T. RAMA, M.D.
Specialybė — Chirurgija
2454 West 71st Street
Tel. 434-1818 — Rez. 852-0889
Val.: pirm., antr. ketv. ir penkt.
3 iki 7 v.v. Tik susitarus

DR. ANTANAS G. RAZMA
Specialybė — Vidaus ir plaučių ligos
2636 W. 71st St., Chicago, Ill.
Tel.: 436-0100
11800 Southwest Highway
Palos Heights, Ill. 60463
(312) 361-0220 (312) 361-0222

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val.: antr. 1-4 v. p.p. ir ketv. 2-5 v. p.p.
Šešt. pagal susitarimą
Kabineto tel. 776-2880, rez. 448-5548

EDMUNDAS VIZINAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbama lietuviškai
6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
Valandos pagal susitarimą
Tel. 585-7786

DETROITO ŽINIOS

DETROITO SKYRIAUS KASOS ŽINIOS

KASA kviečia visus narius dalyvauti metiniame susirinkime penktadienį, birželio 23 d., 7 v.v. Kaip visuomet, vaišės po susirinkimo.

Taip pat, prašome įsidėmėti sekančias datas:
ketvirtadienį, 6/29 — Darbo valandos 9:30 v.r. iki 6:30 v.v.
penktadienį, 6/30 — Uždaryta naujų kompiuterių įvedimui
šeštadienį, 7/1 — Darbo valandos 9:00 v.r. iki 1:00 v.p.p.
pirmadienį, 7/3 — Uždaryta antradienį, 7/4 — Uždaryta.
KASOS tarnautojos linki visiems malonios vasaros!

VERČIA ŽMONIJĄ SUSIRŪPINTI

Dabarties kovos viename ar kitame pasaulio krašte yra visos žmonijos rūpestis. Jei skiriasi tautos nuo tautų, rasės nuo rasų ir valstybės santvarkos nuo santvarkų, tai nesiskiria žmogus nuo žmogaus. Kiekvienas žmogus yra žmonijos dalis, siekianti laimės ir geresnį gyvenimą. Taip pat tos pačios žmonijos dalis nori valdyti kitus, nori išstumti kitos tautos ar rasės žmones iš krašto ar valstybės gyvenimo. Tie žmonės ir valstybės piliečiai, kurie nori naujos tvarkos, kurie mato valdžios išgalėjimą tik užsispyrimu, korupcija, kitų skriaudomis, savo amžiaus užmiršimu, nenori pripažinti teisių kitaip galvojančioms. Jie nenori prisipažinti, kad jau nepajėgia valdyti, dirbti tautos gerovei, o tik savo asmeniniam gyvenimui.

Spauda ir žinių agentūros yra pilnos naujienų, kurios nepaveda žmonijai lengviau gyventi. Karai ir neramumai, revoliucijos ir kitų niekinimas, žudynės ir nuodijimai yra toks įprastas dalykas, kad daugumos jau ne nustebina. Gal kai ką sujaudino masinės žudynės Kinijoje sėdinčių valdžios viršūnėse ir nesigaliojančių žmonių gyvybių, nes jų turi perteklių.

Dabartinė komunistinė valdžia bijo atidengti savo kėslus ir savo asmeninės korupcijos detales, savo valdžios nepajėgumą tvarkyti tokį didelį kraštą ir tiek daug žmonių. Žmonijos dorąją dalį jaudina ne pati Kinija ir jos valdžia, bet tos negalėjęs žudynės žmonių, kurie nori kitokios sistemos, kitokios valdžios, kurie turi savo nuomonę, skirtingą nuo komunistinio isakytos.

Žmonija taip pat jaudina ir tokie Sovietų Rusijos vadinamų respublikų neramumai. Jie kelia revoliuciją ne tiek dėl pačios sistemos, kuri jau yra nusigyvenusi ir pasenusi, bet dėl tautinio ir rasinio nepakantumo. Uzbekija neramumas kelia kaip tik dėl to, kad ten dalį sudaro skirtinga turkų rasė, skirtingas tikėjimas. Bet jie negalvoja, kad jie yra tremtinių vaikai.

Kai dabar skaičiuojama tūkstančiais nužudyti Kinijoje, užmirštama priskaityti tuos, kurie milijonais žuvo revoliucijos metu arba vadinamos „kultūrinės revoliucijos“ laikotarpyje. Dabar skaičiuojama Sovietų Sąjungoje tūkstančių su virš žuvusių Armėnijoje, Gruzijoje, Uzbekistane, bet užmirštama pridėti tuos milijonus, kurie buvo nužudyti Stalino ar vėlesnių valdovų, išstremiant juos mirčiai ir sunkiuosius darbus, naikinimo stovyklas, kalėjimus arba sušaudant miestuose ir kalėjimuose bei slaptytuose vietose. Dabarties laisvės žodžiai tėra tik mažmožis prieš tuos nužudytuosius ir sunaikintuosius. Be sveikatos likę šeimai našta grąžino Sovietų Rusija per septyniadešimt komunistinio sistemos valdymo metų.

Neužtenka žiūrėti tik į šiuos du kraštus, kuriuose jau žuvo dešimtys milijonų žmonių. Reikia nusikelti į Afganistaną, kuriame komunistai išžudė nežinomus skaičius laisvės kovotojų ir savųjų. Nusikelti į Sri Lanką, kur rasiniai sumetimais žūsta šimtais kasdien, nors kraštas yra nedidelis ir tik saloje uždarytas. Reikia taip pat

prisiminti Iraną, kuriame dėl fanatiško tikėjimo saugojimo žuvo šimtai tūkstančių, Izraelį, kuriame kasdien žūsta arabai ir jiems palankūs. Verta pažūrėti į Pietų Amerikos valstybes ir valstybes, kuriose neramumai ir noras pasipelninti iš paprasto darbininko igyvendinti išsvajotą sistemą taip pat gyvenimą padaro nepakentiamą.

Buvo minėtos tokios valstybės, kaip Panama, Nicaragua, El Salvadoras, Gvatemala ir kitos. Bet šiuo metu reikia atkreipti ne tik pasikro žmogaus, bet ir visos žmonijos dėmesį į Peru, kurioje jau daug metų kovoja Mao šalininkai, slaptai žudydami valdžios pareigūnus. Reikia pamatyti Kolumbiją, kurioje darbo nenorį kovoją prieš dirbančius. Kreipinas dėmesys ir į didelę valstybę kaip Argentina, kurioje riaušės ir neramumai keliami, kad valdžia nesugeba tvarkyti ekonominio gyvenimo. Tai vis skaudžios vietos, kurios neramina žmoniją dėl jos ateities.

Ar galima sustabdyti karus, neramumus, slaptas kovas ir suiručių kėlimą tautos ir valstybėse, tai klausimas, kurio niekas net nesuima spręsti. Viena visi gali pasakyti, kad šiuo atžvilgiu pozityvistų vardu galima pasakyti, kad „žmogus žmogui yra vilkas“. Tai daro tik tie, kurie nori igyvendinti utopines sistemas, kaip komunizma, kurie nori visą gyvenimą paremti tik pozityvizmu. Jie žmogaus nelaiko dvasine būtybe, o tik įrankiu darbui ir turtui.

Nereikia žiūrėti tik į komunizma, kuris daugiausiai suiručių kelia. Kiekviena suirutė, kiekvienas sukeltas neramumas svetimame krašte yra išgalėjimo galimumas komunizmui. Bet kai neramumai atsiranda tokiuose kraštuose, kuriuos komunizmas jau valdo ir nuolat žada žemišką „rojų“, tai mėginama kaltinti tą pasaulį, kurio komunizmas dar negali valdyti.

Verta pažūrėti į žmogaus niekinimą ir jo nudvasinimą ar nuvertinimą tuose kraštuose, kur isigali tik viena žmonių grupė, kur isigali turtingieji, karininkai, neramumas kelia tik dėl nepasitenkinimo turima valdžia arba nori sugriebti valdžią į savo rankas.

Valdžios noras dažnai yra ne dėl tautos ar valstybės gerovės, bet dėl asmeninės ambicijos, dėl praturtėjimo kitų sąskaiton, dėl paties valdymo. Juk ir Kristu šėtonas anuo metu gundė visos valdžios atidavimu, jei tik pagarbins jį. Juo labiau dabar valdžios nori tik tokie, kurie net šėtoną pagarbintu, jei tik galėtų isigyti valdžią ar nuversti laisvai išrinktąją.

Neramumai ir karai pasaulyje nėra vienos tautos ar vienos valstybės rūpestis. Jais turi susirūpinti visa žmonija, kuri dar laisvę vertina kaip vertybę, kuri turi doros supratimą, kuri nori to paties kitam, ko norėtų pačiam sau. Tai krikščioniškas ir pagoniškas žmogaus vertinimas, — negalima daryti kitam to, ko nenorėtum, kad kitas darytų. Dabartiniai neramumai reikalingi visos žmonijos dėmesio, kalbos ir tikro rūpestio, mokant savo aplinką, savo šeimą suprasti tikrą dorą ir tikrą laisvę, kaip pagrindines žmogaus gyvenimo vertybes.

P. S.

LIETUVOS GAMYBINĖS ĮMONES APLANKIUS

Kelionė į Lietuvą balandžio mėn. pabaigoje dalyvauti Vytauto Didžiojo universiteto Kaune atkūrimo konferencijoje sudarė man progą aplankyti porą Lietuvos gamybinių įmonių.

Susitikimą su viena iš jų suorganizavo inž. Donatas Šatas. Jau anksčiau jis buvo suplanavęs išvyką į Lietuvą birželio pradžioje su grupe inžinierių ir ekonomistų. Ši grupė buvo numaciusi pokalbius su Kauno Politechnikos instituto personalu.

Toji išvyka mane irgi domino ir ją buvau įsirašęs. Bet iškilus VD universiteto atkūrimo konferencijai, turėjau keisti savo planus ir vykti į Lietuvą penkiomis savaitėmis anksčiau. Bet anksčiau sudaryti ryšiai su „Kauno baldų“ įmone vadovavau projektams sintezio srityje tu polimeru, kurie buvo vartojami „Kauno baldų“ įmonėje. Tad svarstyti įmonėje išskylančias problemas man atrodė bus gana įdomu.

Balandžio 27 dieną, dar prieš prasidedant tos dienos VD universiteto atkūrimo konferencijai, kombinato ryšiniuko buvau nugalbentas ir „Kauno baldų“ įmonę. Pokalbyje su įmonės direktorium ir cheminės laboratorijos specialistais aptarėm problemas, kaip padidinti sintetiku, vartojamų denginių, kietumą. Sutarėme dėl metodų kaip tuos pagerinimus realizuoti. Atrodė, kad tas pokalbis galėtų duoti gerų rezultatų.

Man visą laiką rūpėjo pamatyti antrą įmonę — Naujosios Akmenės cemento fabriką. Naujoji Akmenė yra naujas pramoninis centras. Jis yra apie dvidešimt kilometrų į šiaurę nuo geležinkelio tarp Šiaulių ir Mažeikių. Tas milžiniškas statybinių medžiagų kombinatas yra isikūręs kelis kilometrus į šiaurę nuo „senosios“ Akmenės ankščiau žinomojo Karpėnų kaimo laukuose.

Su tos vietovės cemento numatomu fabriko projektu prieš antrąjį pasaulinį karą buvau artimai susirišęs. Lietuvos Energetikos komiteto Žemės turtais girti komisijos skyrius, kuriam vadovavo prof. Pranas Jodelė, man buvo pavedęs vykdyti

ADOLFAS DAMUŠIS

kalkinių akmenų klotų gręžimo darbus toje srityje. Vytauto Didžiojo universiteto Geologijos ir Mineralogijos katedrų personalas prof. Juozas Antanas Dalinkevičius ir prof. Mykolas Stasys Kaveckas buvo aptikę ir geologiškai bei mineralogiškai aprašę cehšteino kalkinio akmenų klotus, išeinančius į paviršių Lietuvos šiaurėje Menčių, Šablauškų, Karpėnų ir Vėgerių kaimų srityse, šiek tiek į šiaurę nuo „senosios“ Akmenės.

Technologiniam kalkinio akmenų klotų tyrimui vykdyti man pavyko pasitelkti 12 darbėčių studentų technikų ir apie keturiasdešimt vietinės kaimo jaunuosius. Kauno geležinkelio dirbtuvėse pasigaminome keliolika gražtų seklesniems grąžiniams iki 12 metrų gylio. Gilesniems grąžiniams, iki 40 metrų gylio, isigijome vieną gražtą su deimantine galvute. Savų pasigaminų gražtų plieninių galvutėlių dantukus patys grūdiname cheminiu būdu iki tokio kietumo, kad jais mums visai lengvai sekėsi įveikti kalkinio akmenų kietumą.

Ten pat lauko laboratorijoje, užėmė vieną ūkininko kambarį, analizavome iš grąžinių ištrauktus kalkinio akmenų pavyzdžius (kernus). Visa mūsų grupė dirbo labai entuziastingai. Buvome isitikinę atliekai labai naudingą darbą Lietuvos ūkiui. Skaičiavome, kiek milijonų litų sušaudysime savo cemento pramonėje.

Iš grąžinių ištrauktus apvalius kalkinio akmenų cilindrius sudėdavome į specialiai pagamintas dėžutes ir, tiksliai paženklinę, siųsdavome į VD universiteto Statybos medžiagų laboratoriją pilnai analizei ir kokybės tyrimui.

Tą nuostabią praeitį tikrai malonu prisiminti. Sunku net įsivaizduoti. Štai dabar po penkiadesimt metų man susidarė proga tą anų smagių darbų vietoje, kupiną praeities gražiausių svajonių, aplankyti.

Poetai žavisi gamtos grožiu, dangaus skliautais, paukščių čiuksniu. O mes, anais 1937-39 metais, pergyvenome inžinierių požiūriškumą, džiaugėmės taip kirbyngiai galį naudoti savo vasaros atostogas. Pasiskirstę į 12-15 darbo grupių, planingai

graužėmės į kalkinio akmenų klotus, laukų savininkų ūkininkų visapusiškai remiami. Juk jie mus laikė sava jaunuomene ir jautė, kad dirbame savo krašto ūkiui. Kiekvienas iš gręžinio ištrauktas kalkinio akmenų pavyzdys savo sudėtimi, savo savybėmis ir net spalva mus džiugino. Tada tikrai pergyvenome inžinierių poetinį pakilimą. Kiekviena pozityvaus darbo diena lydėjo mus į nuostabių svajonių įvykdymą. Juk kokia žavinga buvo mūsų pergyvenama ateities vizija — savuoju cemento tiesime Lietuvos kelius, naujas uosto krantines išliesime Klaipėdoje, statysime miestus, kursime mūrinerę Lietuvą.

Ir štai dabar maždaug po 50 metų, 1989 metų gegužės 4 dieną, šeštą valandą ryto, prieš mūsų apistojimo vietas Vilniuje privaziavo prof. Vladas Šližys, prieš karą buvęs mano asistentas, ir pakvietė sėstis į jo „Volgą“. Su Povilu Šilu, universiteto laikų draugu, ir su mano žmona, geru asfaltuotu keliu iš Vilniaus pasileidome šiaurės link. Tikrumoje nevažiuoju, bet lėkte lėkėme pro Ukmergę, Panevėžį, Šiaulius, Papilę, Naujosios Akmenės link. Čia specialiai pažymiu, kad lėkėme, nes Lietuvos vairotojai ir senesni ir jauni nevažinėja, bet lekia. Po maždaug keturių valandų pasiekėme Naująją Akmenę.

Vladas Šližys mus supažindino su cemento fabriko direktoriumi inž. Petravičium ir su vyr. inž. Stapulioniu ir jo padėjėju inž. Mitužu. Jie visi buvo Kauno Politechnikos instituto auklėtiniai. Mus supažindino su fabriku. Tų lygių Karpėnų kaimo laukelių, kuriuose man teko vykdyti kalkinio akmenų gręžimo darbus, jau neliko nė ženklo. Direktorius tvirtinimu toje vietoje tėra 240 hektarų plotas ir 90-100 pėdų gylio duobė. Jos dugne platus šulinys, iš kurio keturi galingi siurbiniai pumpuoja vandenių lauk. Kitokių atveju toji duobė prisipildytų grunto vandenių. Daug sunkvežimių ir žemės ūkio jada tos duobės dugne.

Čia gal praverstų duoti šiek tiek informacijos apie patį cementą. Cementas yra gaminamas iš kalkinių padermių ir

molio svorio santykiu 3:1. Be to, dar cemento sudėtis pagerinama, pridendant šiek tiek geležies deginių.

Paprastai molyje yra daugiau aliuminio deginio kaip geležies deginio. Mano doktorato disertacijos pagrindinis siekis 1940 m. kovo mėn. ir buvo sumažinti betono brnkimo bei susitraukimo koeficientą ir tokiu būdu bent iš dalies sumažinti betono linkimą skilti, kietėjant bei įvairioms atmosferinėms itakoms veikiant. Tą problemą tada pavyko išspręsti naudojant patobulintą cemento sudėtį, sudarant žaliavų mišinį su lygiais aliuminio ir geležies deginių ekvivalentais. Tad mane maloniai nudžiugino, kad Naujoje Akmenėje į cemento žaliavų mišinį pridėdama ir geležies deginių. Žaliavų mišinys N. Akmenėje yra paruošiamas šlapiu būdu, t. y. kalkinis akmuo, molis ir geležies deginiai yra malami vandenyje plieno rutulių malūnu. Skysta tešla yra deginama sukamojoje krosnyje 1450-1475°C (2578-2668°F) temperatūroje. Gautas sukepus klinkeris yra malamas su trimis nuošimčiais gipso plieninių rutulių malūne.

Naujosios Akmenės cemento fabriko savo gamybos pajėgumu yra vienas iš pačių didžiausių pasaulyje. Dabartinį Naujosios Akmenės cemento fabriko sudaro aštuonios gamybos linijos, t. y. aštuonios sukamosios krosnys. Jų kiekviena yra aprūpinta visais kitais reikalingais įrengimais: Žaliavos mišinio paruošimu, kuris dažnai yra bendras kelioms linijoms, klinkerio malūnu ir transportacijos priemonėmis.

Cemento fabriko pirmoji sukamoji krosnis 3,7 metro diametro ir 127 metrų ilgio pradėjo veikti 1952 metais rudenį, antroji 1953 metais, 1959 metais trečioji, 1961 metais ketvirtoji. 1970 metais buvo pastatytos dar dvi didelės krosnys 5 metro diametro ir 185 metrų ilgio. 1974 metais dar dvi didelės krosnys buvo pridėtos.

Tokiu būdu 1,121,000 tonų 1969 metų metinė gamyba buvo pakelta iki 3,400,000 tonų. Vienam fabrikui vienoje vietoje tai jau tikrai per didelis gamybos tūris. Jeigu kada, greit, pirmosios keturios senosios krosnys bus išimtos iš aptartos, tai fabrikas neturėtų didinti savo pajėgumo — 2,219,000 tonų pajėgumas būtų visiškai pakankamas ir eko-

nomiškas. Naujosios Akmenės cemento fabriko kokybė yra labai aukšta. Lyginant su užsienyje vartojama klasifikacija, jis yra 400 ir 500 tipo greit kietėjantis cementas. Jo savybės yra pasigėrėtinios, jo žaliavų mišinį koreguojant geležies deginių priedu, jo kitos vertingos savybės yra pagerintos.

Naujoji Akmenė atrodė kaip naujas miestas, kad ir su nedideliu gyventojų skaičiumi, bet su daug daugiaaukščių pastatų. Joje yra dvi lietuvių mokyklos ir viena rusų mokykla. Paskutiniaisiais metais rusiškoje mokykloje mokinių skaičius yra gerokai sumažėjęs — mišrios šeimos pradėjo siūsti vaikus į lietuviškas mokyklas, kad geriau pramoktų lietuvių kalbą.

Gamybą vykdo daugiausia lietuviai inžinieriai mokslus baigę Kauno Politechnikos institute. Turėję progos sutikti ir kelis rusus inžinierius bei meistrus ir žemės ūkio vairotojus. Jie visi gerai kalba lietuviškai. Man atrodė, jie ruošiasi isitvirtinti naujoje lietuviškoje tėvynėje. Pastebėjau, kad santykiai tarp dirbančių profesionalų lietuvių ir rusų yra geri.

Mūsų sugebantys ir darbėties profesionalai sėkmingai vykdo gamybą. Lietuvoje to gero N. Akmenės cemento sunku gauti. Jo daugumą sąjunginė žinyba parduoda užsieniui: Suomijai, Kubai, o paskutiniuoju laiku daug dėmesio N. Akmenės cementui rodo ir Švedija. Lietuvos eksportuojamas cementas pasidarė Sovietų Sąjungai geru šaltiniu aukso valiutai gauti.

Stambiaja respublikų pramonės rąkose turi ir tvarko Sovietų Sąjungos vyriausybę. Kalkinio akmenų kasykla priklauso Lietuvos respublikai. Cemento fabriko perka kalkinį akmenį iš kasyklos vadovybės, bet, kaip pripuolamai man teko nugirsti, labai atpiginta kaina. Sąjungos vadovybė skatina fabriką plėsti, įrengiant dar dvi tris naujas linijas ir pakeliant gamybą iki 5,000,000 tonų per metus. Be abejo tokiame Sovietų Sąjungos planui Lietuvos respublikos vadovybė turėtų priešintis bent keliais motyvais: ekologiniu, per skubiu Lietuvos žaliavų atsargų eikvojimu ir ekonominiu Lietuvos respublikos išnaudojimu.

(Bus daugiau)

Tikras pasitenkinimas tegimsta tik iš turimos dorybės pajautimo. Seneca

ŽVILGSNIS Į SUGRĮŽIMŲ VASARĄ

KONSTANCIJA VALIUŠKIENĖ-LELEŠIŪTĖ

10

Gudų girios medžiai labai įvairūs, bet gausiausia paprastoji pušis. Tiesiu grakščiu liemeniu, kepurėta viršūne, rausvai gelsva žievele apsiautausi. Pelkėse „vienmarškiniai“ beržai šviečia. Juodalksniai, karklai, skroblai į paupius subėgę. Putiniai, lazdynai ir mūsų akį pagamo ir pasmaguriauti vilioja. Gardžiuosiesi bruknėmis, avietėmis, mėlynėmis, žemuo-gėmis. Marcinkonių miškas tai baravykų karalija, o ir kitokių grybų devynios galybės rūšių. Viliojo rusų di-duomenę Marcinkonių grybai. Ne pinigų, ne javų, o džiovintais grybais duokles Dainavos dūkėliai turėjo mokesčius carui mokėti. Gudų girios miškuose laukia šernai, briedžiai, stirnos, lapės, vilkai net ir lūšiai. Ten jerubės, kurtiniai, teteriviniai burbuliuoja ir gundo tave, kaip alkaną vilką, medžioti. Ir pasisotinti ir kailiu apsiausti ar net jį ant vėsių grindų pasikloti. Jei turėsi laimę, tai atrasi senoje pušyje ar ažuole išskobta bičių avilį. Bus ir medaus pasivažiųti bei pasigydyti, bus ir vaško žvakelei nulieti, ant altoriaus ją uždegti, už visas Dievulio dovanas atsidėkoti.

Mokslininkas T. Ivanauskas teigė, kad retas kuris kitas Lietuvos kampelis pasižymi tokia savotiška gamta, kaip Gudų giria. Vai, graži Gudų giria; ten matyti užurti pasauliai, tokie puikūs, tokie nuostabūs, jog apie juos niekas nė sapne nesapnavo, nė godele negodojo — porino didysis Dainavos dainius. Netoliese nuo Druskininkų pamiškeje užėiga su medžio skulptūromis kieme. Senas žilbarzdys krivis su krivule, mergaitės

su kanklėmis. Kviečia į svetainę, sodina prie plauskinių skobnių, ant skelto rasto suolo sodina. Ne pelenis nušiuoti šviečia stalai ir suolai, o blizgančiu laku nuotepi. Ne midum, ne gira, o konjaku, kaip vabalas juoda kava vaišina. O vistiek malonu ir jauku čia pabavoti.

Druskininkai ir Čiurlionis

Druskininkuose sūrių vandenių versmės iš seno žinomos. XVIII a. ūkininkas Surautis pradėjo jas naudoti gydymui. Susidomėjo jomis mokslininkai, menininkai, valdovai. 1837 m. caras po mineralogių tyrimų Druskininkų versmes pripažino, kaip gydymąsi. Mažutis kaimelis ėmė kilti kaip ant mielių. Kartu kilo ir jo rusifikacija. Iš lietuvių atėmė teise naudoti gimtą tėvų kalbą, atėmė ir teise isigyti gabalėlį smelėtos žemės griekiam pasisėti. Tik rusų kalba buvo leidžiama viešai kalbėti, tik rusai galėjo pirkti Lietuvos žemę. Gatvės, šaltinių versmės gavo rusiškus vardus. Išaugo cerkvė. Lankėsi Petrapičio, Krokuvos vasarotojai, per metus net iki 18-kos tūkstančių.

1920 m. Druskininkus su Vilniaus kraštu užėmė lenkai. Tiktai praūžus paskutinio karo audroms, gydomosios versmės tapo lietuviškomis. Dabar Druskininkai išaugo į gražų kurortą, išpuošta skulptorių statulomis, dailininkų vitražais, mozaikomis, murialais. Lyg miniatūriniam parke stiebiasi baltas bažnyčios bokštas. Mieste gausi iškilusių pušynėlių, beržynėlių, gelių, žalumynų. Prie Druskonio ežero subėgusios pušėlės lyg negali atsigerēt savo liemenėliais ežero veidrodyje. Išiklausyk, vakaro tyloje, isigirsi Druskonio bangų ripulivimą ir pušelių stygu duetą.

Šis miestas tai Čiurlionio sinonimas. Dar jaunosse gimnazijos klases Čiurlionio sesuo Jadvyga „atvedė“ mus čia. Ji kalbėjo ne tiek apie gausios Čiurlionio

šeimos materialinius trūkumus, kiek apie jų principingumą, meilę bei ištikimybę Lietuvai, tais laikais dar nelabai populiarią. Ji pasakojo apie jaukią nuotaiką, tarpusavio šilumą, kultūrinius lobius. Skambėjo muzika, pasakos, dainos, žaidimai, ilgi pasivaikščiojimai. Didelė šeima rišo meilę, viens kitam jautrumas, humoras. Susėdame tylūs Čiurlionio muziejais sodelyje, kaip šventovėje, lyg bijodami sudrumsti praeities žingsnius. Pasikeičiame kokia smulkmena iš Čiurlionio gyvenimo ir vėl nutylame. Suskamboma muzika dar mažuose Čiurlionio žingsniuose ir nenutilo per visa gyvenimą, net iki paskutinių prosvaisių mirtinoje ligoje.

Pro langus, žiūrėnčius į mus, sklido fortepiono garsai iš po Čiurlionio pirštu. Susirinkdavo Šopenas, Šubertas, Bachas ir pats Čiurlionis su savo preliudais. Ir šių palaimos valanda, lyg sugrįžę, nuskamba anų dienų garsai. Jūs sonatos milžiniškoji banga nėra grasinanti. Ji glaudžia tarsi globojanti ranka, apkabina besisupančius laivelius, genijaus inicialus. Namelio palepėje Čiurlionis užsidaręs kūrė tautai pasididžiavimą, kūrė žmogų augimo gelmes. Niekas jo netrukė. Tik tyliai, tyliai palypėjusi motina padėdavo duonos riekelę apteptą medum, pieno puodelį.

Čiurlionio kūrybos pažinimas, meilė ir dėkingumas jam auga tautoje. Bedieviškas komunizmas nors ir išrovė Lietuvos pakelių kryžius, bet neišrovė iš lietuvių širdies troškimo kilti virš žemės į aukštumas. Čiurlionio šimtojo gimtadienio sukakčiai paminti liaudies meistrai stogastulpiams nusagstė, sujungė genijaus gimtinę Vareną su jo jaunystės miestu — Druskininkais. Daugiau negu dvi dešimtys aukštų ažuolinių skulptūrų savaip kalba apie Čiurlionio muzikinį ir tapybinį talentą, apie jo didžią meilę tautos kūrybinei galei, pražyduosiai dainose, tautosakoje, koplytstulpiuose.

(Bus daugiau)

VISAME PASAULYJE NĖRA SAUGESNĖS TAUPYMO SĄSKAITOS

„Nuo tada, kai buvo įsteigta indėlių apdrauda, taupytojai neprarado nei dolerio iš savo apdraustų santaupų. Aš esu pasiryžęs padaryti viską, kad jie niekada santaupų neprarastų“. — George Bush.

Mes dėkojame Prezidentui, bet jo pagalbos mums nereikės. Standard Federal Savings savo taupytojams nepraleido nei vieno nuošimčių mokėjimo net per Didžiąją Depresiją. Jūsų santaupos apdraustos iki \$100,000. Mūsų rezervai viršija federalinius reikalavimus 29 milijonais! Niekur kitur nerassite saugesnės taupymo sąskaitos!

WE WANT YOU AS A PARTNER.

■ Chicago 4192 S. Archer Ave. (Brighton Park) 847-1140; 2555 W. 47th St. 523-1083; 6141 S. Archer Ave. (Garfield Ridge) 767-5200.
 ■ Downers Grove 5100 Forest Ave. 963-1140 ■ Evergreen Park 3960 W. 95th St. 636-6000 ■ Hickory Hills 9357 S. Roberts Rd. 598-5050; 8653 W. 95th St. (Hill Creek Shopping Center) 599-1977 ■ Lombard 23 N. Main St. 627-1140 ■ Oak Lawn 10350 S. Pulaski Rd. 424-5910; 9801 S. Cicero Ave. 424-3300 ■ Palos Heights 6410 W. 127th St. 371-4400

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

MLS KOMPIUTERIŲ
 pagalba galite **PIRKTI** ar **PARDUOTI**
NAMA mieste ir priemiestuose. Saži-
 ningai patarnaus
J. BACEVIČIUS
 BELL BACE REALTORS
 INCOME TAX — INSURANCE
 6529 S. KEDZIE
 778-2233

RE/MAX **GREIT**
 REALTORS **PARDUODA**
RIMAS L. STANKUS
361-5950 636-6189
 Norintieji **PIRKTI** ar **PARDUOTI**
NAMUS per šią įstaigą, prašome
 paminėti, kad esate arba norite būti
Rimo Stankaus klientais. Nuosa-
 vybės įkainavimas **nemokamas**.

ŠIMAITIS REALTY
Viktoras Šimaitis, Reg. Brokeris
 Nuosavybių pardavimas. Income Tax.
 5953 S. Kedzie Ave.
 Chicago, IL 60629
 Tel. 438-7878

NEW BUFFALO — HARBOR COUNTRY
 Beautiful brick ranch peacefully situated in
 a very exclusive ethnic neighborhood on
 Galien River. 3 bedrooms, enclosed back
 porch, newly carpeted & decorated. Attach-
 ed Garage. \$81,500.00

IDEAL LOCATION Walk to town! 2
 bedroom ranch. Finished lower level
 w/knotty pine panelling. Enclosed
 breezeway, attached garage. Large Lot For
 A Garden. \$59,900.00

MARILYN L. DE VOS
REAL ESTATE, INC.
 19 N. Whittaker St.
 New Buffalo, MI 49117
 Office: (616) 469-2911
 Evenings: (616) 469-2954

CELIK KMECIK REALTORS
 7922 S. PULASKI RD
DANUTĖ ŠČERBAITĖ MAYER
284-1900
 Jei norite parduoti ar pirkti savo nu-
 savybę per Amerikos populiariausią
 agentūrą, prašome skambinti **Danutė**
Ščerbaite Mayer dėl sąžiningo patar-
 navimo ir veltui jūsų namų įkainavimo.

AR NORITE PARDUOTI?

Savo namą galite parduoti, tik paskam-
 binkite telefonu. Mūsų pardavėjai
 sėkmingai jums patarnaus. Mes jums
 galime padėti, nes daugiau stengiamės.
 Namą įvertinimui skambinkite skubiai —
 dabar.

O'BRIEN FAMILY REALTY
Tel. — 434-7100 & 436-8600

FOR RENT

lėnuojamas 4 kamb. butas,
 pirmam a., apšildomas. Dirban-
 tiems, be vaikų ir be gyvuliukų.
 Brighton Pk. apyl.

Tel. 847-4571

HELP WANTED

Santa Monica, CA Ieškomas vyresnio
 amžiaus žmogus prižiūrėti 50 butų namą
 ir sugebėti šį tą pataisyti. Bus parūpin-
 butas ir alga pagal susitarimą. Rekomen-
 dacija reikalinga. Rašyti: J. Petrikas, 123
 California Ave., Santa Monica, CA
 90403.

UPHOLSTERERS

Excellent opportunity. Fine old world
 custom upholstery workshop looking for ex-
 periented upholsterers, cutters & cushion
 makers who take pride in their work. Good
 benefits & working conditions. Contact:

PARENTEAU STUDIOS
 230 W. Huron St. Chgo, IL
 312-337-8015

DĖMESIO! DĖMESIO!

Kaip jau visiems yra žinoma, birželio
 mėn. 24 d. įvyksta Lietuvos festivalis,
 Lithuanian Plaza (69th Street) Mar-
 quette Park, todėl Neringos restorano
 savininkai maloniai kviečia visus at-
 silankytį Neringos Restoraną skaniai
 pavalgyti. Bus šalti barščiai, šviežias
 kugelis, cepelinai ir kiti valgiai. Malo-
 nus patarnavimas.

Neringa Restoranas
 2632 W. 71 St.
 Chicago, IL 60629
 Tel.: 476-9026

Atidaryta nuo 8 v. ryto iki 8 val. vakaro

ŽYGIS Į ŽEMAIČIŲ KALVARIJĄ

Alkani ir pėsti

Birželio 17 d. po šv. Mišių Vilniaus arkikatedroje kardinolo V. Sladkevičiaus palaiminta grupė maldininkų, suorganizuota Lietuvos atskuriantios ateitininkų organizacijos iniciatyva, išėjo pėsčiomis į Žemaičių Kalvariją. Išėjo su labai reikšmingu tikslu Lietuvai – sugrąžinti Lietuvai Kryžiaus šalies vardą.

To tikslo siekdami, jie jau iš anksto numatė sustojimo vietas, tose vietovėse bus statomi kryžiai ar koplytstulpiai, kuriuos padarys taip pat iš anksto užprašyti tos vietovės meistrai. Pastatyti kryžiai bus vietinės parapijos kunigo pašventinti Dievo ir Tėvynės labui. Taip bus daroma visu keliu į Ž. Kalvariją, kurią pasieks liepos 2 dieną. Ž. Kalvarijoje istorinė kelionė bus užbaigta iškilmingomis Mišiomis ir procesija Kryžiaus kelių kalnuose, vadovaujant pačiam Žemaitijos vyskupui P. Vaičiui.

Kelionė bus baigta, bet jos nueitas kelias, nusagstytas kryžiais ir koplytėlėmis, vėl amžiams liudys krikščionišką Lietuvą. Rūpintojėlis atėjusio barbaro iš rytų niekintas, naikintas ir išvytas ir viešojo gyvenimo, vėl grįžta į savo namus po 50 metų.

Ką ši pėsčiųjų kelionė išdabinti Lietuvą savo protėvių priimtojo tikėjimo ženklais reiškia mums čia, tame visokių asmens laisvųjų krašte? Ar ne tai, kad žmogus negyvena vien duona, jam reikia dvasinio peno, jam reikia pagalbos iš to, kuris išlaikė daugelį Lenos mirties slėniuose ir Sibiro taigose gyvą ir gražino į savąją žemę.

Mes teikiame ir teikiame savo giminiams ir tautiečiams asmeninę ir bendruomeninę pagalbą jų nuskurdinto ekonominio gyvenimo būviui pagerinti, bet mes visi gerai žinome, kad tai dar ne viskas, kad šiandien kaip ir praėjtyje Lietuvos istorijos kelyje jo labiausiai reikia. Jo apgynimo šaukėsi ir tebesišaukia visa tauta. Neįmanoma daugeliui mūsų čia gyvenantiems fiziškai padėti atgimstančios Lietuvos darbuose, dalyvauti vykstančiuose įvykiuose, bet dvasinei jungčiai nėra nei laiko, nei erdvės barjerų ar kliūčių. Todėl ir kelionė į Žemaičių Kalvariją, pasiekusi mūsų širdis, paskatino ateitininkus jungtis į šios kelionės užbaigiamą dieną.

Jos metu, t.y. liepos 2 d., sekmdienį, 11 val. ryto Lemonto lietuvių Misijoje bus aukojamas šv. Mišios, kuriose su kun. L. Zaremba koncelebruos svečias kun. K. Ramanauskas iš Lietuvos. Jis savo pamokslu paryškina Ž. Kalvarijos Kryžiaus kalnų istoriją ir reikšmę. Po Mišių iš Bažnyčios vyks procesija į Ateitininkų namus. Jos metu bus giedamos giesmės dar niekada negirdėtos, bet visada giedamos Ž. Kalvarijoje. Giesmėms vadovaus Br. Polikaitis su pagalbininkais. Procesijos keliu per laukus einant į At-kų namus bus kelios Kryžiaus kelių stotys, prie kurių sustojus bus perduodamas poetas K. Bradūno paruoštas žodis giesniam šios kelionės apmąstymui.

Procesija ir visa šios dienos kelionė bus baigiama prie At-kų namų kieme esančio kryžiaus,

VASAROS PRADŽIA

Birželio 21 d. yra ilgiausia metų diena. Po to dienos pamazū pradės trumpėti, bet mūsų kontinentas bus labiau atsigręžęs į saulę ir turėsime šią savaitę tikrą vasaros pradžia.

po to bus visų pabendravimas gražioje gamtoje ažuolų pavėsyje, kur visi dalyviai bus ateitininkų pavaišinti ir turės progos vaišindamiesi išklausti trijų asmenų, neseniai aplankiusių Lietuvą, asmeninius įspūdžius apie vykstančius Sajūdžio darbus, dvasinę žmonių nuotaiką, ekonominę būklę ir medicininę žmogui pagalbą Lietuvoje. (Esant lietuvių, procesija ir baigminis pabendravimas vyks po stogu).

Šioje kelionėje Lemonte kviečiama dalyvauti visa lietuviška visuomenė. Ir kviečiama taip kaip ji buvo at-kų kviečiama Lietuvoje: „kviečiame dalyvauti ir kitų organizacijų tikinčiųsius, užsienio tautiečius, kurie tuo metu galėtų atvykti į Lietuvą, o taip pat visus, kurie savo kelrode žvaigždę pasirinko Betliejaus šviesiąją žvaigždę“.

Kviečiami visi, kurie turi automobilius ir gyvena Chicagos apylinkėse, kurie atvykę iš Lietuvos į šį kraštą ir visi Lemonto Misijos nariai dalyvauti šioje dvasinėje jungtyje su alkstančiais broliais, kurie liepos 2 d. pėsčiomis pasieks tos istorinės kelionės baigmę Ž. Kalvarijoje.

Jadv. Damušienė

LIETUVIŲ DRAUDŽIAMOSIOS SPAUDOS PARODA

Mūsų spaudai šie metai yra sukaktuviniai. Švenčiame „Varpo“ šimtmetį ir spaudos atgavimo 85 metų sukaktis. Kai kuriose lietuvių kolonijose jau buvo suruošti „Varpo“ minėjimai. Chicagoje varpininkų filiterių rūpėsiu sudarytas centrinis komitetas ruošia centrinį sukakties minėjimą, kuris įvyks birželio 25 d. 3 val. po p. Jaunimo centro didžiojoje salėje su akademinė, meninė dalimis, J. Masilionio paskaita, ir pabendravimu.

Šia proga komiteto paprašytas Bronius Kviklys paruošė lietuvių draudžiamosios spaudos vaizdinę-dokumentinę parodą, kurią bus galima aplankyti birželio 23, 24 ir 25 dienomis, taigi tik vieną savaitgalį. Šios parodos eksponatai jau buvo rodomi „Varpo“ šimtmečio minėjimo metu Los Angeles, Kalifornijoje. Visi eksponatai imti iš jo archyvo.

Didžioji eksponatų dalis skiriama ypač Vincui Kudirkai ir jo „Varpui“. Ypačiai eksponatais gausi knygnešijų galdynė. Bus pateikta daugelio knygnešijų nuotraukos, jų nešos ir platintos knygos bei laikraščiai, jų skaičiuję „Varpo“ septyniol-

išleistų retų knygų, kurios buvo pasiekusios Lietuvą.

Parodos ruošėjui pavyko surinkti daugybę V. Kudirkos raštų skirtingų laidų, o taip pat leidinių bei rašinių apie šį didįjį mūsų tautos vyrą. Eksponuojama ir dabar Lietuvoje skelbiama medžiaga apie „Varpą“ ir V. Kudirką.

Su spaudos draudimo panaikinimu „Varpas“ nesustojo ir buvo įvairiomis progomis leidžiamas Lietuvoje, Vokietijoje, JAV-bėse. Dabar jį redaguoja Antanas Kučys, kuris maloniai sutiko parodą atidaryti ir pasakyti kalbą. Žiūrovai galės pamatyti ir vėlesnių laikų „Varpo“ numerius.

Draudžiamosios spaudos paroda atidaroma birželio 23 d., penktadienį, 7 val. vak. Be to, ją galima aplankyti VI.24, šeštadienį, ir VI.25, sekmadienį, nuo 10 val. ryto ligi 8 val. vakaro.

Šimtai įdomių istorinių eksponatų tvarkingai išdėstyti Čiurlionio galerijos Jaunimo

kos metų originalai, „Aušra“, „Tėvynės sargas“, „Apšvieta“, „Žinyčia“, „Darbininkų balsas“, „Ūkininkas“ ir kiti ano meto leidiniai. Išskirtinai minėtini: Kražių skerdynių dokumentai bei piešiniai, „Aušra“ ir aušrininkai, J. Tumas Vaišgantas, M. Jankus. Daug vietos skirta draudžiamosios spaudos ikūrėjui vysk. Motiejui Valančiui ir jo bendradarbiams. Pateikta ir originalių autografų ar jų kopijų. Kai kurios Mažosios Lietuvos spaudos pavyzdžiai.

Iliustracinė medžiaga išdėstyta ant 70-ies skydų, o daugiau kaip 200 retų knygų ant stalų. Gausūs knygnešijų nešų ir platintų Prūsijoje išleistų lietuviškų maldaknygų bei kantičkų rinkinys. Yra ir Amerikoje

A.†A.

TOMUI LEONUI

mirus, jo mielus tėvus ELENĄ ir PAULIŲ, dukrą, sūnų ir kitus gimines širdingai užjaučiame.

Aleksas ir Antanina Jascemskai

DRAUGAS, ketvirtadienis, 1989 m. birželio mėn. 22 d. 5

centro trijose salėse. Iruošiant talkino didžiuliai spaudos mylėtojai – Liudas Kairys ir Algis Čepėnas, Adomas Vaitkevičius. Malonu pastebėti, kad Liet. istorijos draugija su Liet. studijų bei tyrimo centru „Varpo“

šimtmetį įprasmino, perspausdindami faksimiliniu būdu šį la-bai svarbų istorinį leidinį. Jo pirmasis tomas jau atspausdintas ir galima bus įsigyti minėjimo metu.

K.

Mūsų išveivų dienų brangiam bendrakeleiviui ir šeimos bičiuliui

A.†A.

ALBERTUI SUŠINSKUI

per anksti ir netikėtai išsklavus į amžinuosius namus, liūdesy likusią žmoną IRENĄ, dukrą DANUTĘ, sūnus KESTUTĮ ir ALBERTĄ, jun. su šeimomis, gimines Lietuvoje ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu dalinames ju visų skausmu.

Ona ir Vacys Rociūnai ir jų dukros: Ligija (krikšto dukte) ir Kristoforas Englertai, Kristina ir Virgus Volertai, Vida ir Arūnas Duliūnai

A.†A.

BARBORAI KRIPKAUSKIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame dukrą LAIMĄ ir dr. PETRĄ ŽEMAIČIUS, taip pat jos anūkes: RASĄ, VILJĄ, RŪTĄ ir DAINĄ bei jų šeimas.

Justinas ir Regina Pikūnai

GAIDAS—DAIMID

EUDEIKIS

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS PATARNAUJA IR CHICAGOS PRIEMIESČIUOSE

4330-34 S. California Avenue
Telefonai — 523-0440 ir 523-9852

4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — 927-1741-1

4348 S. California Avenue
Telefonas — 523-0440

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
TĖVAŠ IR SŪNUS

2533 West 71 St., Chicago
Telefonas — 476-2345

1410 So. 50th Av., Cicero
Telefonas — 863-2108

STEPONAS C. LACK ir SŪNŪS
LACKAWICZ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

2424 West 69th Street — Tel. RE 7-1213
11028 Southwest Hwy. — Tel. 974-4410
9236 S. Roberts Rd. — Tel. 430-5700

BUTKUS — PETKUS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois
Telefonas — 652-1003

Sally

Donald M., Jr.

VANCE

LAI DOTUVIŲ KOPLYČIA

DIREKTORIAI

1424 So. 50 Ave., Cicero Illinois
PATARNAUJA CHICAGOJE BEI PRIEMIESČIUOSE
Tel. 652-5245

Lietuviai esame vis —
Lietuvių Fondas ar est?

3001 WEST 59TH STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629
PHONE: (312) 471-3900
U.S.A.

LIETUVIŲ FONDAS **LITHUANIAN FOUNDATION**

Santrumpos: atm. įn. = atminimo įnašas, pavardė po dvitaškio = aukotojas, įn. = įmokejė, atst. = atstovauj., asm. = asmuo, suma po pavardės = įnašų iš viso.

1989 m. kovo mėn.

2 x \$10 Kapčius Jonas ir Irena, \$120; Vailokaitis Julia ir Juozas (miręs), \$110.

1 x \$20 Urbonienė Bronė atm. įn.: Urbonas Vincas, \$390.

7 x \$25 Baltrušaitis Jonas atm. įn.: Udrys N. ir J., \$125; Cheleden Charles, \$1,376,68; Keliuotis Juozas atm. įn.: Petrauskienė Marijona, \$125; Kviklys Bronius ir Bronė, \$225; Palionienė, Sofija, \$85; Petrauskas Steponas atm. įn.: Petrauskienė Marija, \$350; Shatas Romas, Gertrudė ir Mrs. S. Shatas, \$1,125.

1 x \$30 Navickas Peter, \$280.
1 x \$35 Satkunas Steponas atm. įn.: Pleckaitis Juozas, \$35.

1 x \$40.45 Marquette Parko Litanistinė Mokykla, atst. Prapuolienė Bronė, \$2,740.82.

6 x \$50 Augonis Stasys, \$425; Draugelis Arūnas ir Irena, \$175; Marma Benadas atm. įn.: Naumanas Ona, \$175; Meškauskas Jonas, Ph. D., \$50; Naumanas Ona ir Mikalojus (miręs), \$400; Pauliukonis Ričardas atm. įn.: Alšenas E. ir S., \$50.

1 x \$53 Dariaus ir Girėno Litanistinė Mokykla, atst. Plačas Juozas, \$1,330.72.

2 x \$75 Lešky Gediminas ir Jina, \$200; Žilinskas petras ir Ona (mirusi), \$200.

1 x \$82 Pauliukonis Pranas atm. įn.: Pauliukonienė-Rudienė Elzbieta, \$500.

1 x \$85 Basiulis Gediminas ir Nijolė atm. įn.: Petruilienė Ona \$30, Petrusis Algis \$30, Petrusis Saulius ir Diana \$25, \$185.

28 x \$100 Abelkis Povilas atm.: Abelkis Sigutė, \$700; Adomėnas dr. Antanas įn. Jurkėnienė Elena, \$100; Aleksienė Marcelė ir komp. Aleksandras (miręs), \$305; Aušrotas Bronius ir Veronika, \$1,600; Baltakis Vysk. Paulius, OFM, \$300; Baltramonaitytė Danutė, \$200; Bikinas Stanislovas atm. įn.: Mikalauskienė Bikinaite Emilija, \$100; Černius Rimas, \$1,300; Deveikis Audra, \$100; Domanskis Rimas ir Pranutė, \$425; Doveinis Juozas ir Danutė, \$200; Janušis Antanas ir Zuzana, \$1,100; Kasakaitis Bronius atm.: Viskanta R., \$415; Klova Vincas, \$3,100; Liaukus Justinas ir Elena, \$1,900; Liaukus Sigitas ir Milda, \$200; Mažiulis Antanas ir Ona atm. įn.: Mažiulis Antanas, \$405; Miknius Stasys ir Elena \$300; Pabedinskienė Bronė atm. įn.: Pabedinskis Kazys, \$800; Pakštas Balys ir Emilija, \$400; Palionis Tadas ir Gailutė, \$200; Povilaitis Algimantas atm. įn.: Povilaitienė Jadvyga, \$100; X, \$1,700; Rasy Juozas, Vasario 16 proga, \$1,200; Stankūnė-Stankūnas Magdalena Birutė, \$100; Tumaitė Laima, \$300; Valeška Edward F. ir Marcella A., \$200; Žukauskas Ely, \$200.

1 x \$125 Šidlauskienė Birutė atm. įn.: V. Krėvės Lit. Mokyklos tėvai ir mokytojai \$50, Palys Petras ir Marta, \$30. Stirbys Rimantas ir Jūratė \$25 ir 1 kt asm., \$125.

1 x \$127 Bernotavičienė Irena Regina atm. įn.: Bernotavičius Petras, \$654.

1 x \$165 Sulkus dr. Pranas atm.: Valaitis dr. Jonas ir

Jone \$100, Baras Stasys ir Elena \$50 ir 1 kt. asm., \$2,685.

1 x \$175 Keblinskas Algirdas P., \$500.

4 x \$200 Černius Kazys ir Filomena, \$3,300; Grudzinskas Vytautas atm. įn.: Nikantienė Salomėja, \$200; Mikalčius Juozas, \$300; Pukelis Marijonas ir Vanda atm. įn.: Laukys Eduardas A., \$400.

1 x \$275 Keblinskiene Vida, \$500.

3 x \$300 Damušis dr. Adolfas ir Jadvyga, \$500; Druseikis Petras ir Julija atm. įn.: Druseikis Algimantas, \$1,725; Žitkus Edvardas atm. įn.: Žitkuvienė Janina, \$1,300.

1 x \$345 Ribinskas Jurgis ir Ona, \$1,000.

1 x \$400 Adomaitienė Konstancija atm. įn.: Adomaitis Jonas, \$900.

5 x \$500 Didžiulis Vytautas ir Jadvyga, Vasario 16 proga, \$500; Gajauskas Balys ir Irena: suaukojo ir įrašė nariais 26-to LF narių suvažiavimo dalyviai, \$500; Griėžė-Jurgelevičius Stasys ir Barbora (mirusi), \$9,500; Pažemėnas Juozas ir Eugenija, \$1,500; Sapetka Kazimieras, \$8,000.

1 x \$601 Vaitkus Andrius atm.: Famous Barr Restaurant Employees \$81, Gumbelvičius Jonas ir Anelė \$50, Kassy Patricia ir Mr. & Mrs. John III, \$50, Grybinas, Dalia, Loreta, Tomas, Kristina, Jonas ir Linas, \$35, Grigaravičius Mary \$30, Kemežienė Vitalija \$30, X \$30, Dominick Carl ir Georgia \$25, Gregowicz dr. & Mrs. Andrew, \$25, Grybinas Zigmantas ir Virginia \$25 ir 18 kt. asm., \$3,421.

4 x \$1,000 Didžiulienė Kazimiera atm. įn.: Didžiulis Vytautas ir Jadvyga, \$8,000; Padžiūnas Juozas, testamentinis palikimas, \$1,100; Sidrys dr. Rirmvydas ir Giedra (mirusi), \$57,000; Valaitis dr. Jonas ir Jonė, Gajauską Balį pagerbti, \$5,800.

1 x \$1,550.21 X, testamentinis palikimas, \$3,550.21.

Iš viso \$15,753.66.

1989 m. balandžio mėn.

1 x \$10 Ribinskas Jurgis ir Ona, \$1,010.

2 x \$20 Palionienė Sofija, \$105; Vaitkus Andrius atm., \$3,421.

1 x \$25 Dabšys Aleksandras atm.: E. J. & Sons, Inc., \$845.

2 x \$50 Ambrazieius Vincas atm.: Ambrose Marius, \$550; Puzinas dail. Povilas atm.: Puzinienė Austra, \$800.

6 x \$100 Baltutis Vytautas ir Ona, \$800; Jasas Adomas P. ir Zuzana, \$454; Lapatinskas Vytautas ir Alice, \$400; Leugoud Edward, \$5,394.40; Liuterioza pulk. Albertas atm. įn.: Liuteriozenė Ona, \$1,800; Petroliūnas Pranas ir Albina, \$200.

2 x \$200 Kučas Linas ir Renata; įn. Baras Pranas ir Vincenta už jaunavedžius, \$200; Vizgirda Justinas atm. įn.: Vizgirda Juozas ir Marytė, \$200.

1 x \$270 Juodeikienė Gražna atm.: Kloris Jonas ir šeima \$50, Nelsas Aleksandras ir Elena \$50, Tack Jim ir Regina \$50, Pretkus Mr. & Mrs. P. S. \$25, Rukšėnienė J. \$25 ir 5 kt. asm., \$445.

2 x \$300 Baras Pranas ir Vincenta, \$300; Remienė Marija, \$1,400.

Iš viso \$2,045.00.

Pataisa: Sausio mėn. pranešime, J. Masačio atminimui aukojo Jelionis (ne Salionis). Už klaidą atsiprašome.

Lietuvių Fondo pagrindinis kapitalas 1989.IV.30 pasiekė 4,267,208 dol. Gautomis palūkanomis parėmė meną, lietuvišką švietimą, kultūrą ir jaunimą 2,307,586 dol. Palikimai sudaro svarbią Lietuvių Fondo dalį. Iš viso palikimais gauta 1,136,805 dol.

Sydarykime testamentus ir bent dalį turto palikime Lietuvių Fondui. Testamentai rašykime šį tikslų pavadinimą: „LITHUANIAN FOUNDATION, INC., A NOT-FOR-PROFIT TAX EXEMPT ILLINOIS CORPORATION, CHICAGO, IL.“

Visi remkime Lietuvių Fondą, nes gautomis palūkanomis remiamas lietuviškas išlaikymas.

APLINK MUS

x Žurnalisto Br. Kvicklio paruošta „Varpo“ ir draudžiamosios spaudos paroda Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje bus atidaryta birželio 23 d. 7 val. vak. Bus atdara birželio 24 d. nuo 10 val. ryto iki 8 val. vak. ir birželio 25 d. nuo 10 val. ryto iki 8 val. vak.

x Prof. dr. Jolita Kavaliūnaitė iš Akron yra universiteto nusiūsta į Prancūzijos Karibų salas – Martinique ir Guadalupe. Šiais metais sukanka 200 metų nuo didžiosios prancūzų revoliucijos ir yra Prancūzų Istorijos draugijos suvažiavimas, kuriam profesore vadovavo ir skaitė pranešimą. Paskiau vyko į Barbados salą, kur per Karibų studijos draugijos suvažiavimą pirminkavo literatūros sesijai. Prof. dr. J. Kavaliūnaitė sveikina ir visą „Draugo“ redakciją.

x Šeštojo Mokslo ir kūrybos simpoziumo rengimo komiteto posėdis šaukiamas birželio 22 d., ketvirtadienį, 7:30 v.v. Seklyčioje. Kviečiami visi dalyvauti, nes yra svarbių reikalų aptarti. Jau tenka gerokai susiimti, kadangi po vasaros ruduo, o su juo ir simpoziumas ateina.

x Marijos aukšt. mokyklos anglų kalbos mokytoja seselė Henrieta Bagdonas trejiems metams patvirtinta valstijos teiseja 1989 metų programai moksleivių literatūros žurnalui. Ta programa įkurta 1984 metais ir apima moksleivius, mokytojus ir mokyklas.

x „Paskutinis Sudiev“, Roko Petkevičiaus eilėraščių, išleisti autoriaus lėšomis Brooklyn, N.Y. Apipavidalino Paulius Jurkus. Eilėraščių tradiciniai turi 120 psl.

x Juozas Ulauskas iš Sioux City, Iowa, lankėsi „Drauge“ kartu su giminaitėmis. Aukštesniosios mokyklos literatūros pedagogė Monika Dundulienė ir jos dukra dr. Jūratė Dundulytė, kurios abi iš Kauno kaip viešnios. Svečiai buvo supažindinti su dienraščio spausdinimo technika ir pasidalinta išpūdziais iš kelionės, nes Ulauskos pastangomis buvo sudaryta proga aplankyti 16 valstijų. Iš Chicago viešnios išskrido į New Yorką pas kitus gimes, o iš ten grįžta į namus.

x Lietuvių Festivalio programa, penktadienį, birželio 23 d. ir šeštadienį, birželio 24 d. šoksims ir ūliavosim Playhouse klube. Gros Mac ir Nightshift 7 v.v. Kviečiame visus: jaunus ir senus, aukštus, žemus ir šiaip sau pagyvenusius pasisvečiuoti pas savuosius. **PLAYHOUSE, 2515 W. Lithuanian Plaza Court, Chicago, tel. 476-9763.** (sk)

x Maldos žygis – Lietuvoje ir čia. Žygis „Lietuva – kryžių žemė“ nuo Vilniaus iki Žemaičių Kalvarijos VI.17-VII.2. Čikagos ir apylinkių lietuviai prisideda prie žygio sekmadienį, VII.2 Lemonte. 11 v.r. šv. Mišios Lietuvių centre, 12 v. maldos eisena laukų keliu nuo Centro iki kryžiaus prieš Ateitininkų namus. Po eisenos – atgaiva ir naujausias žinios iš Lietuvos. (sk)

x NAMAMS PIRKTI PASKOLOS duodamos mažais mėnesiniais įmokejimais ir prieinamais nuosimčiais. Kreipkitės į Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road – Tel. 717-7747. (sk)

x Prof. dr. Vytautas Biliauskas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas, birželio 21 d. išvyko į Vak. Vokietiją. Jis dalyvaus Europos Lietuvių Studijų savaitėje ir pasakys pagrindinę kalbą. Susitiks su Sąjūdžio atstovais, atvykstančiais iš Lietuvos. Taip pat birželio 26 d. dalyvaus Europos Bendruomenių pirminkinkų susirinkime. Grįš liepos 2 d. Šiuo metu jį pavaduoja vicepirmininkė Gabija Petrauskienė, gyvenanti Toronte.

x Dalia Kučėnienė ir Nijolė Martinaitė, JAV LB krašto valdybos Kultūros tarybos pirmininkė ir vicepirmininkė, išvyko į Dainavą ir dalyvaus muzikų ir chorų atstovų seminare. Grįš ketvirtadienio vakare.

x Smuikininkė Linda Veleckytė „Varpo“ šimtmečio minėjime birželio 25 dieną Jaunimo centro didžiojoje salėje, be Dvariono, Brahmsio ir kitų kompozitorių kūrinių, pagros ir Vinco Kudirkos smuikui sukurtą „Varpelį“. Jai akompanuos muz. Alvydas Vasaitis.

x Romualdas Budrys, Vilniaus Dailės muziejaus direktorius, atvyksta į Chicago. Birželio 23 d., penktadienį, 7:30 val. vak. Balzoko Lietuvių kultūros muziejuje ruošiamas susitikimas. R. Budrys papasakos apie dailę ir dailininkus Lietuvoje žodžiu ir vaizdžiuose. Po pašnekesio vaizd. Visuomenė kviečiama dalyvauti. Rengia JAV LB Kultūros taryba.

x „Varpo“ šimto metų sukaktvinis minėjimas šį sekmadienį Jaunimo centre prasidės punktualiai 3 val. p.p.

x Petras Petrutis, „Margučio“ radijo vedėjas, išvyksta į New Yorką, kur birželio 24 ir 25 dienomis dalyvaus Lietuvos buruotojų sutikimo iškilme. Telefoniniai pasikalbėjimai su Lietuvos jachtu „Audros“, „Lietuvos“ ir „Dailės“ kapitonas buvo perduoti per „Margučio“ jachtoms vos pasiekus Amerikos krantus.

x Dr. Juozas Briedis, LeMont, Ill., Liudas Kirkus, Palos Hills, Ill., Victor Matonis, Wilbraham, Mass., Kazys Paskonis, Eastlake, Ohio, Feliksas V. Krisčiūnas, O'Fallon, Ill., Jonas Budauskas, Detroit, Mich., Tadas Bauza, Kenosha, Wisc., „Draugo“ garbės prenumeratoriai, rėmėjai, su prenumeratos pratęsimu atsiuntę po visą šimtinę. Nuširdus ačiū.

x Dr. Aldona Mogenytė-Walker, Evanston, Ill., M. Mackienė, Cicero, Ill., Alius Austras, Brainree, Mass., Saulius J. Matas, Huntington Beach, Cal., Petras Normantas, Elizabeth, N.J., Antanas Adomėnas, La Crescenta, Cal., mūsų garbės prenumeratoriai, rėmėjai, pratęsdami „Draugo“ prenumeratą atsiuntę po visą šimtinę. Labai dėkojame.

x Muz. Stasys Gailevičius, Willowdale, Ont., Kanada, Antanas Garkunas, Dundas, Ont., Kanada, Liudas Kulnys, Sudbury, Kanada, Algirdas Saulis, Clarendon Hills, Ill., Juozas Janulaitis, Toronto, Kanada, pratęsdę prenumeratą vieneriems metams ir kiekvienas pridėjo po 30 dol. auką. Nuširdus ačiū mūsų garbės prenumeratoriams ir „Draugo“ rėmėjams.

x Liet. Tauragės klubo pusmetinis narių susirinkimas šaukiamas 1989 m. birželio 25 d. 2 val. p.p. Šaulių namuose. Visi klubo nariai kviečiami dalyvauti. **Klubo valdyba.** (sk)

Birželio įvykių minėjimas Chicago's Daley aikštėje, padedant gėles prie amžinosios ugnies. Nuotr. M. Nagio

CHICAGOJE IR APYLINKĖSE

BALIŪNŲ JUBILIEJUS CHICAGOJE

Dr. Onai ir Adolfui Baliūnams švenčiant auksinį moterystės jubiliejų, jų dukte dr. Gražina ir sūnus Ričardas suruošė iškilmingas vaišes Hancock rūmų 95-me aukšte, kur susirinkusių svečių šimtinė galėjo žerėtis miesto ir Michigano ežero vaizdais.

Kun. J. Kuzinskui sukalbėjus maldą, vyko vaišės. Sol. Al. Brazis ir kiti vadovavo linksmiems dainavimams. Sugiedota „Ilgiausių metų“, jubiliatų sūniui paskelbiant tostą.

Sutinkant svečius, grojo orkestras, o ir pietų metu skambėjo muzika. Tarp svečių buvo daug atvažiavusių iš Arizonos, Floridos, New Yorko, Michigano, Pensilvanijos, Indianos, Wisconsin.

Vysk. V. Brizgys perskaitė Šv. Tėvo sveikinimą ir palaiminimą. Vyskupas pasveikino ir savo vardu, linkėdamas sulaukti 75 m. vedybinio jubiliejaus.

x Jonas ir Irena Milaszius, Colo Springs, Co., Paul Ramas, Hickory Hills, Ill., Gražina Kenter, Danbury, Conn., Antanas Rubonis, North Haledon, N.J., Stasys Liepas, New Buffalo, Mich., „Draugo“ garbės prenumeratoriai, rėmėjai, pratęsdę prenumeratą su visa šimtine. Labai dėkojame.

x Ignas Lapšys, Austria, Europe, Irena Ulpa, Dorchester, Mass., Kazys Skripkus, Lockport, Ill., „Draugo“ garbės prenumeratoriai, rėmėjai, su prenumeratos pratęsimu atsiuntę po visą šimtinę. Labi dėkojame.

x Dr. Milda Budrys, Loangoat Key, Fla., dr. K. Katilius, Tucson, Az., garbės prenumeratoriai, rėmėjai, pratęsdę prenumeratą su visa šimtine. Labai dėkojame.

Kun. V. Valkavičius, Norwood, Mass., dr. A. Šaulys, Shoreham, N.Y., „Draugo“ garbės prenumeratoriai, rėmėjai, pratęsdę prenumeratą su visa šimtine. Labai ačiū.

x Teodoras Blinstrubas, Chicago, Ill., visuomenininkas, lietuviškos veiklos ir spaudos rėmėjas, „Draugo“ garbės prenumeratorių, pratęsdę prenumeratą su visa šimtine. Labai dėkojame už nuolatinę paramą.

x Olga Kersis, Worcester, Mass., pratęsdę „Draugo“ prenumeratą su visa šimtine ir padėkojo visiems darbuotojams už tokį gražų ir įdomų leidžiamą dienraštį. O Kersis skelbiame garbės prenumeratore, o už auką ir mielus žodžius labai dėkojame.

Jubiliatų dukte perskaitė ir prezidento Bush bei žmonos sveikinimus. Perskaityti sveikinimai iš Australijos, Lietuvos, Vokietijos ir daugelio kitų vietų. Pranešė, kad kun. V. Pikturna šią dieną už jubiliatų laikė šv. Mišias Vilniuje. Jubiliatų sūnus padėjo visiems svečiams. Baliūnų sūnus kalbėjo į amerikiečius, o dukte dr. Gražina kalbėjo lietuviškai ir angliškai, dėkodama Dievui. Dr. J. Meškauskas sveikinimo kalbą priminė, kad su dr. Baliūniene kartu baigė medicinos studijas ir kaip gabi studentė buvo parinkta universiteto asistente. Prisiminė savo bendrą darbą su A. Baliūnu studentų atstovybėje. V. Tumasonienė jubiliatų sveikino savo kūriniu.

A. Baliūnas jautriu žodžiu dėkojo už šią jubiliejaus šventę visų pirma savo sūniui ir dukteriai, dėkojo visiems svečiams, priminė pergyventus karo sunkumus. Didžiausias jo gyvenimo ramstis buvo žmonos Onos dvasinis stiprumas.

Programą baigiant humoro perpintu žodžiu dr. Gražina pakvietė jubiliatų tėvus pirmam šokiui, kurį jie baigė palydėti plojimais. Svečiai dar buvo pavaišinti vedybų tortu.

BAIGĖ MOKSLĄ

Beatricė Sturonaitė gegužės 27 d. baigė St. Xavier College cum laude laipsniu. Ji gavo prancūzų kalbos ir pedagogikos bakalaurų laipsnį. Kolegijoje ketverių metų eigoje buvo

Dean's List ir gavo prezidentinę stipendiją. Ji laimėjo žymenis St. Xavier Merit Scholarship, National Collegiate Education Award, St. Xavier Leadership Award, National Dean's List, All-American Scholar Collegiate Award, Outstanding Young Woman of America ir Kappa Gamma Pi Society.

Beatricė Sturonaitė

Beatricė pasižymėjo moksle ir buvo aktyvi mokyklos veikloje. Ji buvo St. Xavier College atstovė („Student Ambassador“), buvo St. Xavier Student Government sekretore, dalyvavo Kalbų klube, Tarptautinėje Studentų organizacijoje ir Lietuvių klube.

Pedagogikos praktiką Beatricė atliko Mother McAuley ir Oak Lawn Community gimnazijoje. Beatricė yra aktyvi lietuvių tarpe. Ji yra baigusi Kristijono Donelaičio mokyklą, kur vėliau moko tautinius šokius, priklausau Aušros Vartų skaučių tautini ir šoka Grandies tautiniame jaunimo ansamblyje.

Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų Tėvų komitetas 1988-1989 mokslo metais. Iš kair.: Gražina Vižnienė, Rimantas Dumbrys – pirm., Eugenijus Paulius; II eil.: Zivile Sabin, Raimundas Gierstikas ir Birutė Pabedinskiene. Nuotr. Jono Tamulaičio

Pagilinti savo mokslą Beatricė planuoja vykti į Paryžių. Rugsėjo mėn. ji pradės mokytis prancūzų kalbą Marijos gimnazijoje.

R. G.

JAUNŪJŲ DAILININKŲ PARODA ČIURLIONIO GALERIJOJE

Jaunųjų dailininkų paroda buvo atidaryta birželio 16 d. Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Dalyvavo septyni dailininkai. Keturiems iš jų – Susanai Juknaitėi, Gabijai Žymantaitėi, Rasai Sutkutei ir Andriui Stankui – ši yra pirmoji paroda, kitiems Jūriui Čiurlioniui, Daivai Karužaitėi ir Jonei Karužaitėi-Arsenault – jau kelinta.

Jauniausia yra Susana Juknaitė, neseniai atvykusi iš Pietų Amerikos, dabar gyvenanti Chicagoje. Ji išstatė tris darbus, pabrėžiančius jauno asmens savitabos vingius. Paveikslai „Apie savo realybę“, „Puolimas“, tai lyg savo gyvenimo analizė, kuri parodo dabartinius autorės svarstymus, apie savosios būties nepastovumą, nesuprantamumą bei svetimų jėgų kišimąsi į jauno gyvenimo tvarkymą. Trečiasis paveikslas pavadintas „... ir jėga buvo silpnė negu valia“, skelbia pagaliau laimėtą savarankiškumą ir laisvę.

Andrius Stankus (Oak Lawn, Ill.), studentas Northern Illinois universitete, yra pasižymėjęs spresti spalvų ir kompozicinių linijų derinimo uždaviniu. Anot jo, jo paveikslų šviesios spalvos turi „temperatūrą“, o linijos ir masės išreiškia perspektyvinius niuansus. Tarp šių elementarių žingsnių jis jau deda pirmuosius pamatus būties interpretacijai, naudodamasis šiuurrealizmo pateiktomis sąvokomis.

Gabija Žymantaitė (Berwyn, Ill.) meno niekad nestudijavo, kuria keramikos darbus remdamasi vien įgimta intuityva. Jos torsi, portretai ir kaukės turi gyvybę, prašokančią studentišką vidutinįškumą. O tai reiškia, kad ateitis šiai jaunai skulptorei-keramikei gali daug žadėti, jei jos pastangos neišblės. Debi Smith portretas yra ypač pabrėžtas.

Rasos Sutkutės (Homewood, Ill.) darbai užima pagrindinę galerijos sieną užtarnautai. Studijavusi meną Syracuse universitete ir Chicago's Meno instituto mokykloje, Sutkutė jau spėjo įminti pedas brandos link. Nors ji dar vis spredžia pirmuosius šviesos, kompozicijos, perspektyvos, spalvų klausimus, bet žvelgiant į išstatytų darbų visumą, jaučiasi tam tikras susiklausymas, kuris įmanomas tik tada, kai jis valdomas igudusios rankos.

Iš „veteranų“ vyriausias amžiumi ir patirtimi yra Jūris Čiurlionis (netolimas M. K. Čiurlionio giminaitis), atvykęs į šią parodą iš Clevelando. Čiurlionio parodų jau būta ir užsieny. Jo darbų turi privatus meno rinkėjai Los Angeles, New York, Hamburgė ir Vilniuje. Šioje parodoje jo tapyba išstatyta pirmajame galerijos kambaryje, didelio formato, spalvinga. Dailininkas pats prisipažįsta, kad esąs spalvinistas. Net ir baltą spalvą jis traktuoja niuansuotai, pvz. paveiksle „Tales of Brave Ulysses“ pagrindinis siužetas nėra apačioje paveikslu nutapyta vieniša uola, o dangaus erdvė, užimanti du trečdaliu paveikslu vietos. Išžiūrėjęs iš arčiau, galima stebėti sudėtingą spalvų niuansavimą, bet iš tolo visa susilieja į vieną pirminę spalvą – baltą. Kitąjį dangaus mėlynės interpretaciją matome paveiksluose „Bloomsstra“ ir „Palo Verde in Arizona Blue“.

Kaip pats dailininkas išsireiškia, jo tapybos darbai – tai gilių ir ilgų mąstymų rezultatas.

IŠ ARTI IR TOLI

J. A. VALSTYBĖSE

— A.a. Bronius Voveris, 75 metų amžiaus, mirė Pennsylvanijoje balandžio 29 d. Paskutiniu metu jis gyveno Wilkes Barre, Pa. Mokėsi muzikos Connecticut ir Kauno muzikos konservatorijoje. Grįžęs į Ameriką buvo vargonininkas Šv. Kazimiero par. bažnyčioje Pittstone. Paskiau jis įsteigė King's College Glee Club, kur jis buvo muzikos profesorius ir rektorius. Palaidotas iš Šv. Kazimiero bažnyčios Pittstone, Pa.

Jonė Karužaitė-Arsenault (Chicago, Ill.) išstatė iš medžio, drobės ir kitų medžiagų pagamintų lėlių. Tai mitologinių ir tikroviškų būtybių atvaizdai. Mitologinės vaizduoja dievaitį „Protopanes“, atkeliavusį iš anapus duoti šiam bespalviui ir besieliiui pasauliui spalvą ir dvasią. Vienas atskleidžia žalią, kitas geltoną, trečias juodą spalvą, kurių kiekviena turi savo charakterį ir skirtingą kalbą, bet visos juokiasi iš čia randamų būtybių, kurios, anot jų, yra praradusios juoko sąvoką. Jonė rūpinasi ir kitomis socialinėmis, žemėje randamomis problemomis ir džiaugsmams. Jūs paaikšina patys darbų pavadinimai – „Moterystės laimė“, „Benamis, bet ne bejėgis“.

Daiva Karužaitė (Chicago, Ill.) išstatė paveikslų seriją, pavadintą „Metamorfozės“. Ji pasakoja apie autobiografinius išgyvenimus per paskutiniuosius savo neilgo gyvenimo metus. Tie išgyvenimai pasuko jos buities ir galvosenos eiga nelaukta kryptimi. „Metamorfozės“ nagrinėja jos, kaip moters, santykį su ja supančia aplinka, kartais su labai gaudinančiomis ir suirutė keliančiomis aplinkybėmis. Pirmuoju serijos paveikslu laukiamas „Resistance“, kuriame autorė rodo jaunos mergaitės spyrimą prieš neapmąstytus, kažkur iš antgamties atsiradusius reiškinis, nupiešus puolančio žvėries formą. Toliau eina paveikslas be pavadinimo, kuriame nežemiškosios jėgos, atsiradusios kituose asmenyse, bando ją pulti, užgožti ir paglemžti. „Submission“ išreiškia dailininkės pasidavimą toms neprašytoms jėgoms, vedančioms į naujas gyvenimo tragedijas, išsivystčiusias iki viesulo, kuris visa jėga traukia ją į savo sukūrį. „Flight“ rodo autorės tam tikrą apsirpatimą su nelygia kova, su patekimu į vidurį tarp dviejų paradoksų. Pasijutus ant ribos tarp gėrio ir blogio, tarp stiprybės ir silpnumo, tarp vyriško elemento ir moteriško, ji pajunta dvasinę laisvę, išvysta tolimoje žibantį idealios būties įvaizdį ir pradeda ten skristi. Paveiksle matyti idealizuotos vaidilutės ir aukuro smilklų užuominos, tarsi sudarančios dailininkės vaizduotėje išsiurbėjimo ženklą. Pagaliau kova eina prie pabaigos. „Strength“ paveikslas rodo moters kūne pasirodantį metamorfozės ženklus – jos fizionomijoje kyla liepsnelės, išreiškiančios teigiamą linkmę. Jos tampa žirgo kamanomis ir pačiu žirgu, kuris savo nenugalima jėga traukia ją į naują ir gilumėnį būtį.

Paroda dar bus atidaryta per ilgąjį savaitgalį, liepos 1 iki 5 d. **Algimantas Kezys**

Advokatas Jonas Gibaitis
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. — 776-8700

Darbo val. nuo 9 iki 7 val. vak.
Šeštad. 9 v. r. iki 1 val. d.